

Industriemonitor

Jaargang 7 – maart 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002-2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1991/'92-2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Prijs: € 94,80 per jaar (11 nummers)

Losse nummers € 12,80

Kengetal: K-2

ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikel

Branche uitgebreid: grafische industrie 5

Industrie totaal

Nederland en de industrie 9

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 13

Textiel-, kleding- en lederindustrie 17

Papier- en grafische industrie 21

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 25

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 29

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 33

Gepubliceerde artikelen 36

Gepubliceerde producttabellen 37

Informatieservice 38

Alfabetische begrippenlijst 39

Andere CBS-publicaties 42

Branche uitgebreid: de grafische industrie

F.A. Bongers¹

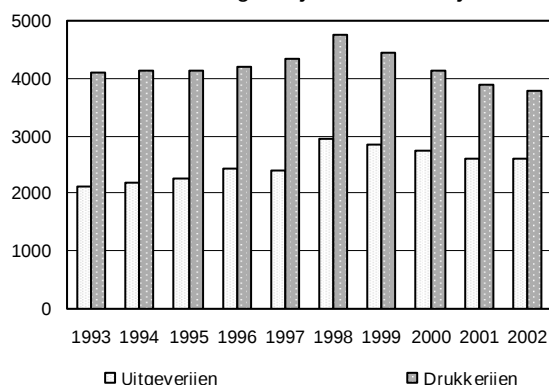
De grafische industrie omvat diverse deelactiviteiten. De branche is in drie hoofdgroepen in te delen, te weten de uitgeverijen, de drukkerijen en de reproductie van opgenomen media. Binnen de uitgeverijen hebben zich bij de dagbladen flinke concentraties voorgedaan. Het is verder bekend, dat de dagbladpers onder druk staat van de teruglopende advertentieopbrengsten. De uitgeverijen hebben in toenemende mate te maken met de verschuivingen van voornamelijk papieren producten naar het aanbod van (elektronische) informatie en diensten. De branche heeft in zijn totaliteit ook veel te maken met technologische ontwikkelingen. Zo is het internet de laatste jaren spectaculair gegroeid, heeft de DVD een belangrijke plaats veroverd en zijn er op druktechnisch terrein grote stappen gezet. Hier valt onder meer te denken aan het digitaliseren van productielijnen en de computer to plate techniek. Bij deze laatste techniek worden de elektronisch aangemaakte gegevens direct op een offsetplaat belicht. In dit artikel zal de grafische industrie nader onder de loep worden genomen ondersteund door een breed scala aan statistische informatie.

In de Industriemonitor zullen de zes deelbranches van de industrie ieder jaar uitgebreid in beeld worden gebracht. In deze uitgave wordt als eerste in de reeks de grafische industrie nader belicht.

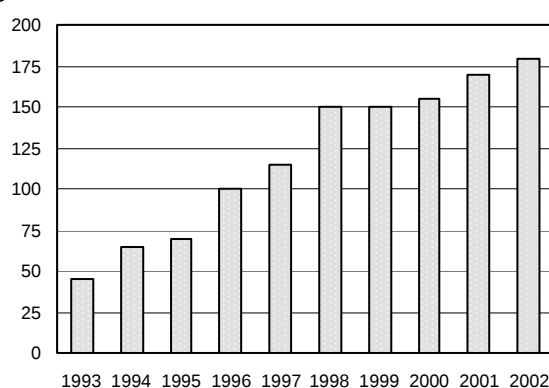
Bedrijven

Nederland kent van oudsher een groot aantal grafische bedrijven. Vanaf 1990 is het aantal bedrijven naar de drie hoofdvormen volop in beweging geweest. Door concentratie en faillissementen loopt het aantal uitgeverijen en drukkerijen vanaf 1998 gestaag terug. Het aantal bedrijven in de reproductie van opgenomen media daarentegen stijgt zelfs met een factor van meer dan vier. De absolute aantallen zijn echter nog laag. Het betreft hier bedrijven in de reproductie van geluids- en video opnamen en van computer media.

Grafiek 1: Aantallen uitgeverijen en drukkerijen

Grafiek 2: Aantallen bedrijven reproductie van opgenomen media

Minder bedrijven zonder rechtspersoon

Een op de tien uitgeverijen heeft meer dan 10 werknemers op de loonlijst. Bij de drukkers liggen de verhoudingen iets anders. Hier heeft twee op de tien bedrijven meer dan 10 werknemers. Met het oog op beschikbare rendementcijfers, die alleen voor rechtspersonen beschikbaar zijn, is het nuttig om ook een onderscheid te maken naar de rechtspersoonlijkheid. We zien overigens binnen de grafische industrie de afgelopen jaren een verschuiving van het aandeel bedrijven zonder rechtspersoon naar die met rechtspersoon.

Tabel 1: Aantallen grafische bedrijven (per 1 jan.)

	Totaal	Rechts- persoon	Geen rechtsper- soon
1998	7850	3380	4470
1999	7460	3330	4130
2000	7030	3220	3810
2001	6300	3150	3530
2002	6560	3135	3425

Grafische industrie vooral in westen van het land

Een ander aspect van de bedrijven is de regionale spreiding. Het zal niet verwonderen, dat de branche ook qua vestigingsplaats dicht bij de klant te vinden is. Regionale cijfers hebben altijd betrekking op vestigingen en niet op de eerder genoemde bedrijven. Per definitie is het aantal vestigingen hoger dan het aantal bedrijven.

Tabel 2: Vestiging en productiewaarde industrie en grafische industrie

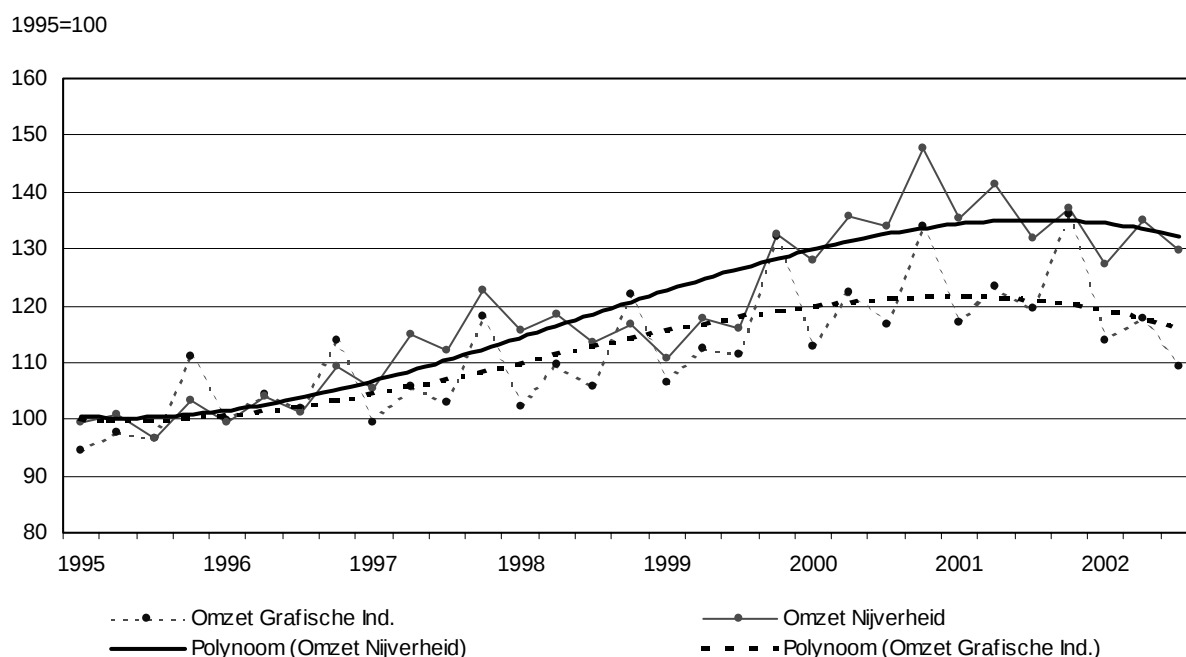
	Vestigingen per 1-1-2000		Productiewaarde 2000 basisprijzen	
	Nijverheid	Grafische industrie	Nijverheid	Grafische industrie
Noord	10,0	8,8	10,6	6,1
Oost	20,7	18,3	18,8	17,9
West	45,5	54,7	42,0	59,0
Zuid	23,8	18,2	28,6	17,0
	X 1 miljard euro			
Nederland	117,6	7,2	298,6	12,1

Regio Noord omvat Groningen, Friesland en Drenthe; Oost bestaat uit Gelderland Overijssel en Flevoland, West is opgebouwd uit Noord en Zuid Holland en Zeeland, en Zuid omvat Noord-Brabant en Limburg. De grafische industrie is vergeleken met de totale Nijverheid relatief zwaar vertegenwoordigd in de regio West. Dit geldt zeker voor het aantal vestigingen, maar helemaal voor de productiewaarde. Overigens is ruim 4 procent van de productiewaarde in de Nijverheid afkomstig van de grafische industrie.

Omzetontwikkeling blijft achter

Als de omzetindex over een langere periode per kwartaal wordt uitgezet en er een trendlijn aan wordt toegevoegd blijkt duidelijk dat de omzetontwikkeling in de branche minder gunstig verloopt dan in de gehele nijverheid. Bij de interpretatie van deze omzetontwikkelingen zijn de opgetreden prijsstijgingen nog niet verdisconteerd. De prijsontwikkeling in de industrie als geheel verschilt sterk van die in de grafische industrie. Ten opzichte van 1995 liggen de afzetprijzen bij de industrie in 2002 ruim 14 procent hoger. De prijzen in de grafische sector zijn met 6 procent veel minder gestegen.

Grafiek 3: Omzetontwikkeling nijverheid en grafische industrie (1995 = 100)

Tabel 3: Productiestructuur grafische industrie en de industrie

	Grafische industrie			Totale industrie
	1998	1999	2000	2000
<i>mln. euro</i>				
Totale bedrijfsopbrengsten	12.215	12.554	13.539	188.161
<i>%</i>				
Totale bedrijfsopbrengsten	100	100	100	100
Inkoopwaarde van de omzet	42,1	40,8	40,6	57,3
Arbeidskosten	24,5	24,9	24,4	14,8
Totale bedrijfslasten	87,3	87,4	87,7	82,6
Bedrijfsresultaat	12,7	12,6	12,3	7,4

Hoog aandeel arbeidskosten

Vanuit de productiestatistieken is het mogelijk de productiestructuur in kaart te brengen. Het is gebruikelijk kernvariabelen uit te drukken als percentage van de bedrijfsopbrengsten.

De arbeidskosten liggen bij de grafische industrie rond de 25 procent van de bedrijfsopbrengsten. De gehele industrie komt in 2000 niet hoger uit dan 15 procent. De conclusie is gerechtvaardigd, dat de grafische industrie arbeidsintensief is. Het relatieve bedrijfsresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ligt op ruim 12 procent, dat vergeleken met de industrie hoog is.

Rentabiliteit relatief verslechterd

Om tot het netto resultaat te komen moet er nog rekening gehouden worden met buitengewone baten en lasten, financiële resultaten, zoals resultaat uit deelnemingen en rentebaten en -lasten en de vennootschapsbelasting. Om het rendement van bedrijven uit te drukken, wordt het netto resultaat uitgedrukt als percentage van het eigen vermogen. Dit wordt rentabiliteit eigen vermogen genoemd. Een dergelijke graadmeter voor het bedrijfsresultaat is alleen beschikbaar voor de eerder genoemde rechtspersonen (BV's, NV's en Coöperaties).

Tabel 4: Rentabiliteit eigen vermogen

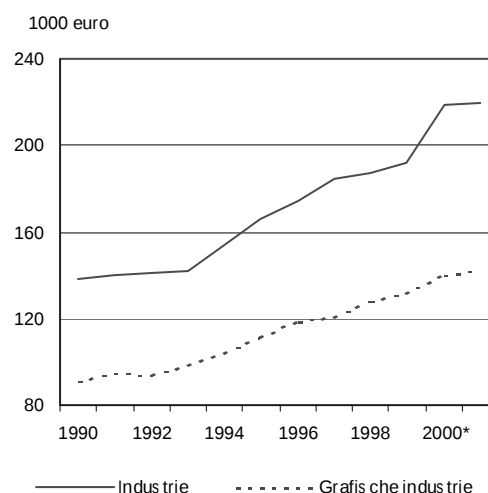
	1998	1999	2000
mln. euro			
<i>Grafische industrie</i>			
Aantal ondernemingen	3235	3153	3224
Eigen Vermogen	6112,6	7798,5	11226,8
Netto resultaat	1214,3	1067,9	1893,5
%			
Rentabiliteit	19,9	13,7	16,9
<i>Nijverheid</i>			
Rentabiliteit	15,8	15,8	24,2

Met uitzondering van 1998 ligt de rentabiliteit van het eigen vermogen bij de grafische industrie onder die van de Nijverheid in zijn geheel. Met een rentabiliteit van ruim 24 procent scoort de "oude economie" een stuk hoger dan in de voorliggende jaren.

Naast rentabiliteit is ook de arbeidsproductiviteit interessant. In de periode 1990 tot 2001 neemt de arbeidsproductiviteit relatief in vrijwel gelijke mate toe in de industrie aan de ene kant en in de grafische industrie aan de andere kant. De arbeidsproductiviteit is hier berekend als quotiënt van de productiewaarde en het arbeidsvolume. Doordat in de gehele industrie ook de sterk kapitaalintensieve onderdelen voorkomen, ligt het absolute niveau in de industrie steeds boven dat de grafische industrie.

In 1990 bedroeg het verschil nog 47.000 euro, maar in 2001 is dit opgelopen tot 77.000 euro.

Grafiek 4: Arbeidsproductiviteit (1990-2001)

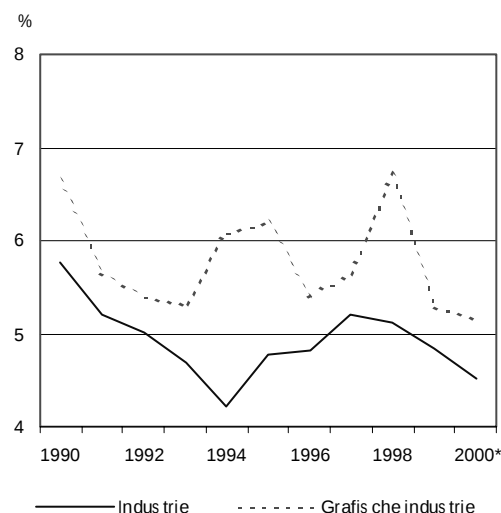

* 2000 en 2001 voorlopig

Investeringsquote

De investeringen van de laatste jaren zijn ook een belangrijke graadmeter voor de toekomst. In de inleiding werd al opgemerkt dat de automatisering in de grafische industrie, zeker vanaf 1990, hard heeft toegeslagen. In 2000 is er voor 600 miljoen euro geïnvesteerd, vooral in machines, computers en gebouwen. In de grafiek worden de investeringen uitgedrukt als percentage van de productiewaarde (investeringsquote). De grafische industrie scoort met deze quote vanaf 1990 steeds hoger dan de gehele industrie. Van 1998 op 1999 daalt de investeringsquote in de grafische industrie echter een stuk harder dan die in de gehele industrie.

Grafiek 5: Investeringsquote

¹ De auteur is werkzaam bij het Centraal Bureau voor de Statistiek bij de sector Statistische analyse Heerlen.

Nederland en de industrie

Het beeld van de Nederlandse economie is somber. De economische groei in 2002 is de laagste in twintig jaar tijd. Productie en omzet van de industrie zijn in 2002 gedaald. Het consumentenvertrouwen is laag, de werkloosheid loopt op en de werkgelegenheid groeit minder hard. Ook het producentenvertrouwen is in februari verder verslechterd. Voor de periode februari tot en met april 2003 verwachten de ondernemers een gelijkblijvende bedrijvigheid, hogere verkoopprijzen en een daling van de personeelsomvang.

Laagste groei economie in twintig jaar

De Nederlandse economie is in 2002 met 0,3 procent gegroeid. In twintig jaar is de economische groei niet zo laag geweest als in 2002. Gedurende het jaar was ook nauwelijks herstel te zien. In het vierde kwartaal van 2002 was de economische groei ook 0,3 procent. Dat de economie over 2002 nog een stijging liet zien, is voornamelijk te danken aan de volumegroei van de overheidsconsumptie. Het vertrouwen van de consumenten is in februari 2003 onveranderd laag. In vergelijking met januari is het weliswaar niet verder gedaald, maar het vertrouwen blijft onveranderd steken op het laagste niveau sinds eind 1983. De stemming bij de industriële producenten is in februari fors gedaald en uitgekomen op het laagste niveau sinds 1993. Het aantal uitgesproken faillissementen in de industrie nam in 2002 met 20 procent toe. De inflatie is in januari 2003 met 2,5 procent aanzienlijk lager dan de 3,2 procent over december vorig jaar. Een klein gedeelte van deze daling is veroorzaakt door een basisverlegging. Dit is de overgang van het consumptiepakket van 1995 op dat van 2000. De werkloosheid is de afgelopen maanden verder gestegen. Gemiddeld nam de werkloosheid de laatste maanden met 5 duizend mensen per maand toe. Daarnaast loopt de groei van de werkgelegenheid terug.

Omzet industrie in 2002 gedaald

De omzet van de industrie is in 2002 met ruim 3 procent gedaald ten opzichte van 2001. Vooral de omzet op de buitenlandse markt nam fors af. In december kwam de omzet uit op hetzelfde niveau als een jaar eerder. De binnenlandse omzet is met een fractie toegenomen, terwijl de buitenlandse omzet met een fractie is gedaald. De afzetprijzen zijn gemiddeld met 4,4 procent gestegen. December telde in 2002 een werkdag meer dan in 2001. Als voor deze factoren wordt gecorrigeerd, verandert het beeld enigszins. Het volume van de gemiddelde dagomzet is namelijk 9 procent lager dan het jaar ervoor.

Productie in 2002 gedaald

Ook de industriële productie is in 2002 gedaald. Ten opzichte van 2001 was de afname 2,8 procent. Het is voor het eerst sinds 1993 dat de productie daalt. Vrijwel alle branches in de industrie hebben een productiedaling gekend. Alleen de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie heeft meer geproduceerd dan in 2001. In december 2002 is 6,8 procent minder geproduceerd dan in december 2001. Dit cijfer is echter negatief beïnvloed doordat in december 2001 de productie relatief hoog was.

Orderontvangst zijn licht afgenomen

Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt dat de Nederlandse industrie in januari iets minder orders heeft ontvangen dan in december. De index van de orderpositie stijgt niettemin met 0,5 indexpunt naar 93,1 (juli 2000=100). Het oordeel van de ondernemers over de orderpositie is evenwel verder verslechterd. Van december op januari is de bedrijvigheid licht gedaald. Het oordeel over de orderontvangst is iets verslechterd. Per saldo vindt 8 procent van de ondernemers de voorraden gereed product te groot voor de verwachte afzetontwikkeling.

Producenten zijn opnieuw iets somberder

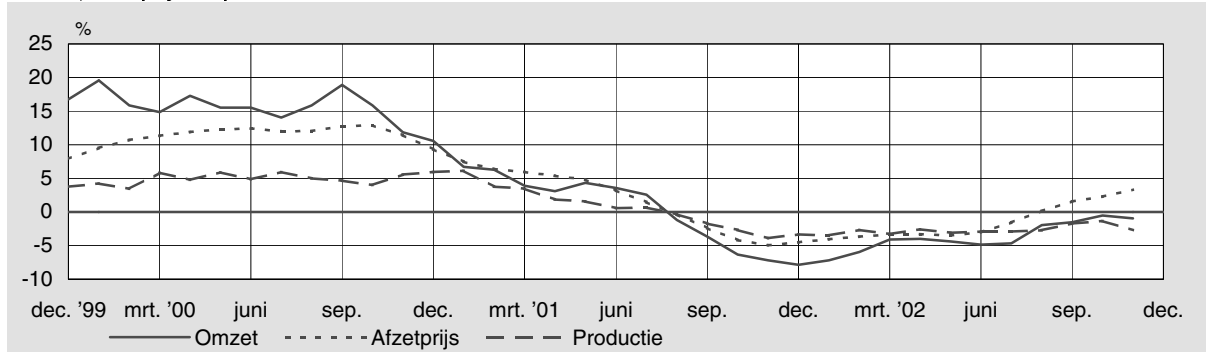
Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, is in februari fors gedaald van -3,8 naar -6,8. Het vertrouwen belandt daarmee op het laagste niveau sinds 1993. De daling komt vooral door het verslechterde oordeel over de orderpositie.

Verwachtingen

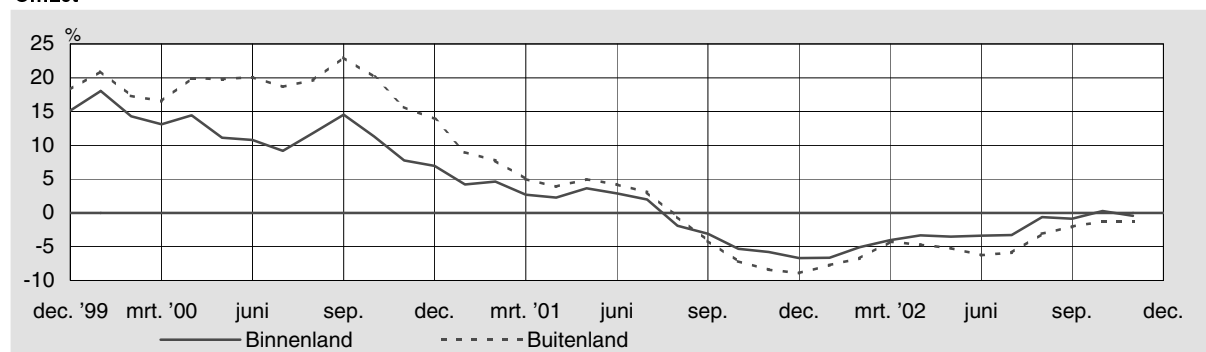
De ondernemers in de industrie verwachten voor de maanden februari tot en met april dat de bedrijvigheid gelijk blijft. Voorts verwachten zij iets hogere verkoopprijzen. Per saldo denkt 15 procent van de ondernemers dat de personeelsomvang in de periode februari tot en met april zal afnemen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

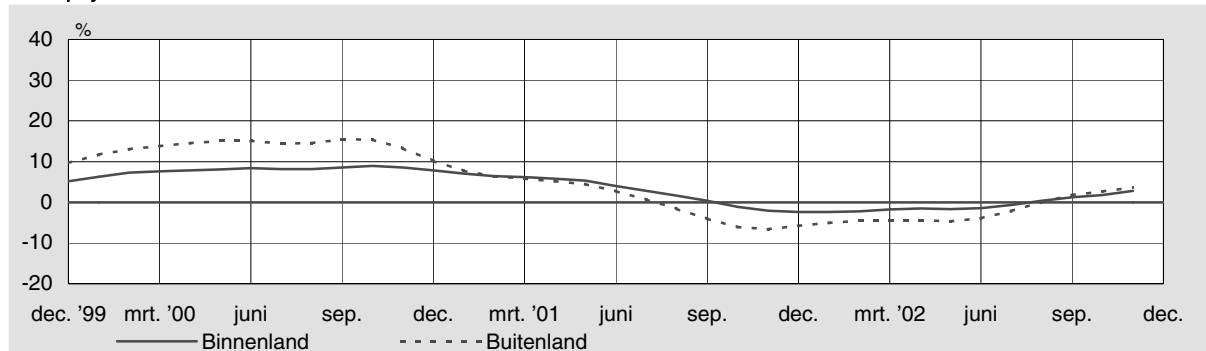
Omzet, afzetprijs en productie

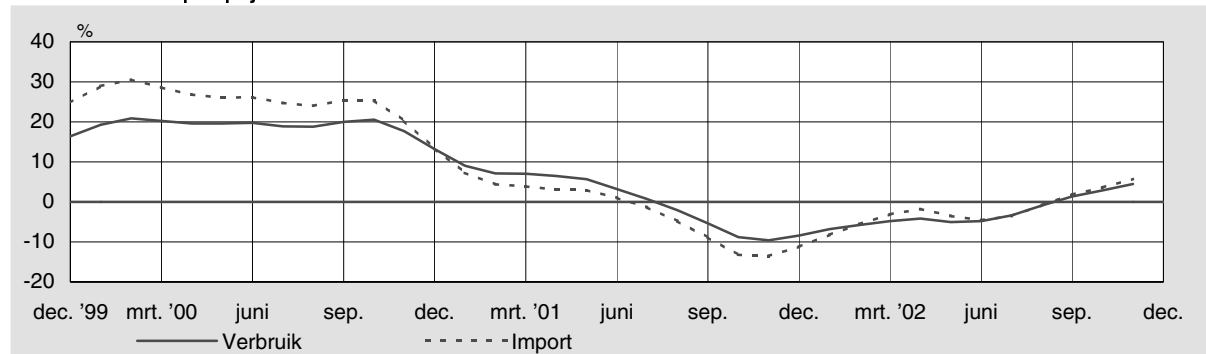
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾	
		2001	2002	2001	2002			2001		2002				
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	okt.	nov.	dec.		
1995=100														%
Industrie														
Omzet (waarde)		136,4	131,9	137,2	127,3	129,4	135,9	139,6	128,0	144,5	135,3	128,0	0,0	
binnenland		131,3	128,1	133,1	123,7	125,0	132,5	134,4	123,7	140,4	132,4	124,7	0,8	
buitenland		141,3	104,3	141,1	130,6	133,5	139,2	144,5	132,0	148,4	138,1	131,2	-0,6	
Ontvangen orders (waarde)		146,4	130,8	130,9	132,9	124,2	129,2	130,5	127,7	133,1	130,2	124,3	-2,7	
binnenland		143,4	127,2	124,6	133,9	118,7	123,2	126,1	113,9	130,3	123,6	115,8	1,7	
buitenland		148,2	132,9	134,5	132,4	127,5	132,7	133,1	135,8	134,8	134,1	129,3	-4,8	
Afzetprijs		115,7	114,5	112,3	112,4	115,6	116,0	112,2	111,5	116,9	114,9	116,4	4,4	
binnenland		113,4	113,2	111,2	111,8	113,7	114,3	111,0	110,6	114,5	113,4	115,0	4,0	
buitenland		117,1	115,4	113,0	112,7	116,8	117,2	112,9	112,0	118,3	115,9	117,2	4,6	
Verbruiksprijs		121,9	119,6	116,5	116,5	120,9	121,7	116,0	115,6	122,9	119,9	122,3	5,8	
import		127,9	126,4	120,5	122,7	127,8	127,4	119,7	118,8	129,6	124,5	128,1	7,8	
Productie (volume gemiddelde dag)		114,4	111,2	115,0	111,3	104,2	111,9	116,9	114,3	112,6	116,5	106,5	-6,8	
Productie (seizoengecorrigeerd)		114,4	111,2	112,0	112,7	110,7	109,0	111,3	115,4	108,2	111,0	107,7		
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	.	117,8	110,0	110,7	.						-0,3	
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	23	.	19	18	11	.						-45,0	
ontstaan	1000	91	.	18	19	13	.						-35,0	
vervuld	1000	98	.	19	19	18	.						-28,0	
Aantal bedrijven ³⁾	1000	46,1	47,2											
Uitgesproken faillissementen	1	503	602	151	160	153	147							
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20		
Energieverbruik	PJ	1249	.	324	321	.	.							
Nederland														
Bruto binnenlands product (volume, mp)		121,5	.	124,4	119,2	118,6	.						0,5	
Gezinsconsumptie (volume)		123,3	.	127,6	121,5	121,8	.						1,1	
Bedrijfsinvesteringen (volume)		129,2	.	135,4	126,5	107,3	.						-4,6	
Invoer van goederen en diensten (volume)		148,0	.	149,2	142,8	142,1	.						-1,4	
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		144,9	.	147,9	140,8	141,1	.						0,0	
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	1751	2039	135	161	172	182	135	146	183	182	196		
Vacatures														
openstaand ²⁾	1000	197	.	164	178	115	.						-32,7	
ontstaan	1000	945	.	194	213	160	.						-23,4	
vervuld	1000	986	.	200	199	207	.						-19,1	
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	367,2	.	90,2	79,2	.	.							
Aantal bedrijven ³⁾	1000	714,6	713,7											
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	4328	4962	1152	1213	1287	1294							
Energieverbruik	PJ	3145	.	856	893	.	.							
Consumentenprijsindexcijfers		116,4	120,5	117,6	119,0	111,8	121,5	117,6	117,4	121,8	121,4	121,2	3,2	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

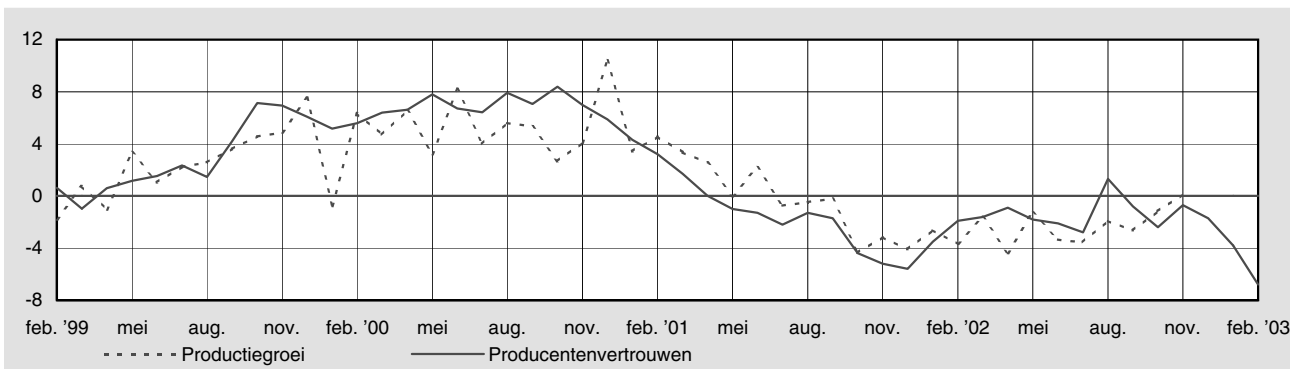
⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

Productiegroei en producentenvertrouwen

februari 1999 - februari 2003

Tabel 1.2
Conjunctuurgegevens maand: Nederland en de industrie

	jaar		maand						Gemidd.
	2001	2002	2002				2003		laatste
			sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	12 mnd.
Industrie ¹⁾									
Producentenvertrouwen	-1,1	-1,6	-0,8	-2,4	-0,7	-1,7	-3,8	-6,8	-2,0
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor	-3	1	-2	3	8	-2	-3	-4	0
binnenlandse markt	-1	0	1	5	6	1	-9	-4	-1
buitenlandse markt	-5	1	-4	-3	12	-5	-1	-4	1
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor	-1	2	-9	6	6	0	-5	-5	1
Orderpositie ²⁾	96,8	93,1	92,9	92,1	92,7	92,5	92,6	93,1	93,0
Beoordelingen: ³⁾									
orderontvangst	-10	-16	-17	-21	-16	-16	-17	-20	-17
orderpositie totaal	-8	-12	-11	-15	-12	-12	-15	-18	-13
orderpositie buitenland	-7	-8	-5	-9	-9	-9	-13	-12	-8
voorraden gereed product	7	6	6	7	5	6	6	8	6
Verwachting: ³⁾									
bedrijvigheid komende 3 maanden	4	6	14	5	1	-5	-4	2	5
verkoopprijs komende 3 maanden	3	4	3	3	2	6	8	4	5
personeelssterkte komende 3 maanden	-5	-14	-12	-14	-15	-18	-18	-15	-14
Nederland									
Consumentenvertrouwen	-1	-20	-31	-33	-32	-30	-34	-36	-26
economische klimaat	-25	-39	-52	-56	-54	-51	-58	-62	-46
koopbereidheid	15	-8	-17	-18	-17	-17	-18	-19	-10
CBS-koersindex algemeen	781,7	593,8	473,7	463,5	489,0	473,4	452,4	402,1	550,0
Gemiddeld rendement staatsleningen (%)	4,80	4,66	4,23	4,28	4,23	4,04	3,85	3,67	4,48

¹⁾ Uitkomsten ontleend uit de Conjunctuurtest per maand. Verschil in percentage toegenomen/groot (+) en afgenomen/klein (-), tenzij anders vermeld

²⁾ Indices: juli 2000 = 100. De orderpositie is gemeten in de eerste helft van de verslagmaand

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste dagen van de verslagmaand.

Tabel 1.3
Conjunctuurtest kwartaal: industrie ¹⁾

	jaar		kwartaal						Gemidd.
	2001	2002	2002				2003		laatste 4 kw.
			okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	
Bezettingsgraad	84,5	83,0	83,7	83,3	83,0	82,9	82,9	82,3	82,8
Productiebelemmeringen ²⁾									
geen	79	79	79	80	80	78	78	80	79
stagnatie a.g.v.									
onvoldoende vraag	9	14	13	13	13	14	15	15	14
tekort aan arbeid	6	2	5	2	2	3	2	1	2
te geringe productiecapaciteit	2	2	1	2	1	1	2	1	1
overige belemmeringen	4	4	2	3	4	4	3	3	4
Beoordelingen: ²⁾									
productiecapaciteit	2	8	7	8	7	7	8	9	8
Concurrentiepositie afgelopen kwartaal									
binnenlandse markt	0	0	-1	4	1	-3	-1	1	-1
buitenlandse markt									
binnen Europese Unie	-1	-1	-2	-2	2	-1	-4	0	-1
buiten Europese Unie	0	-1	-4	-2	0	0	-3	-1	-1
Verwachting: ²⁾									
buitenlandse afzet komend kwartaal	0	5	-5	4	9	6	2	-4	3

¹⁾ Uitkomsten ontleend uit de Conjunctuurtest per kwartaal. De enquête is ingevuld in de eerste dagen van de eerste maand van het betreffende kwartaal. Verschil in percentage toegenomen/groot (+) en afgenomen/klein (-), tenzij anders vermeld

²⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste dagen van het betreffende kwartaal.

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Vooraf dankzij de positieve ontwikkeling in het eerste kwartaal komt de omzet in 2002 nauwelijks lager uit dan in 2001. Wel zijn de afzetprijzen gemiddeld hoger dan in 2001. Na correctie voor dit prijseffect komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 1,5 procent lager uit dan in 2001. Van december 2002 op januari 2003 daalt de bedrijvigheid licht en nemen de verkopen over de hele linie af. Deze daling doet de stemming onder de producenten verslechteren. Voor februari tot en met april 2003 verwachten de ondernemers iets hogere prijzen, een stabiele bedrijvigheid en een afname van het aantal werknemers.

In december 2002 neemt de omzet toe

In december 2002 komt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie ruim 1,5 procent hoger uit dan in december 2001. Deze omzetstijging komt geheel voor rekening van de binnenlandse markt. Daar laat de omzet namelijk een stijging zien van ruim 3 procent, terwijl de omzet op de buitenlandse markt nagenoeg gelijk blijft.

De gemiddelde afzetprijs komt 3,4 procent hoger uit dan in december 2001. Dat is vooral toe te schrijven aan de buitenlandse afzetprijs die 5,1 procent hoger is. Maar ook op de binnenlandse markt stijgt de afzetprijs en wel met 1,3 procent.

Gecorrigeerd voor dit prijseffect en de extra werkdag in december 2002 komt het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 7 procent lager uit dan in december 2001. Ook hier domineert de ontwikkeling op de buitenlandse markt: het volume is bijna 10 procent lager op deze markt, tegen een daling van ruim 3 procent op de binnenlandse markt. De marges kunnen zich ook in december gunstig blijven ontwikkelen dankzij de eerder genoemde stijging van de afzetprijzen. De stijging van de verbruiksprijzen bedraagt namelijk slechts 0,5 procent.

Omzet in 2002 is nauwelijks gedaald

Vooraf dankzij de positieve ontwikkeling in het eerste kwartaal komt de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie in 2002 nauwelijks lager uit dan in 2001. De afgenomen omzet uit het buitenland wordt bijna volledig gecompenseerd door de stijgende binnenlandse omzet.

Tegelijkertijd is de buitenlandse afzetprijs gemiddeld 2,7 procent hoger, terwijl de afzetprijs op de binnenlandse markt juist 0,5 procent lager is. Per saldo komt de afzetprijs gemiddeld 1,3 procent hoger uit in 2002 dan in 2001. Gecombineerd met een daling

van de verbruiksprijzen met 1,7 procent betekent dit dat de marges zich in 2002 gunstig hebben kunnen ontwikkelen.

Gecorrigeerd voor de prijsstijging komt het volume van de gemiddelde dagomzet in 2002 echter ruim 1,5 procent lager uit dan in 2001. Op de buitenlandse markt is dit volume zelfs ruim 4 procent lager, terwijl het op de binnenlandse markt bijna 1,5 procent hoger uitkomt.

Bedrijvigheid daalt licht en verkopen dalen

Uit de Conjunctuurtest van februari 2003 blijkt dat de bedrijvigheid licht daalt van december op januari. Dat is gunstig, want gelet op het seizoen is de daling minder groot dan verwacht zou mogen worden. De verkopen dalen van december 2002 op januari 2003 over de hele linie. En deze daling wordt weerspiegeld in de verslechtering van de stemming onder de producenten. Zowel over de verkopen als over de afzet zijn de ondernemers minder goed te spreken als in januari.

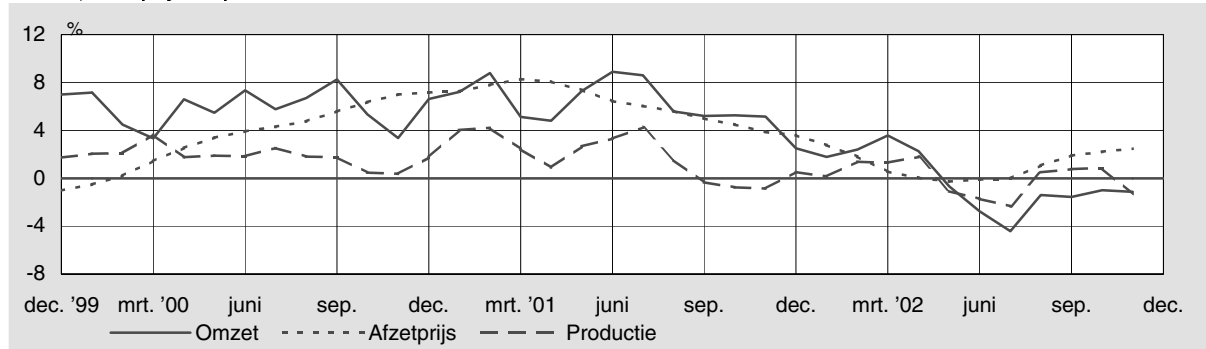
Ten slotte vinden meer ondernemers in de branche hun voorraden gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

Verwachtingen

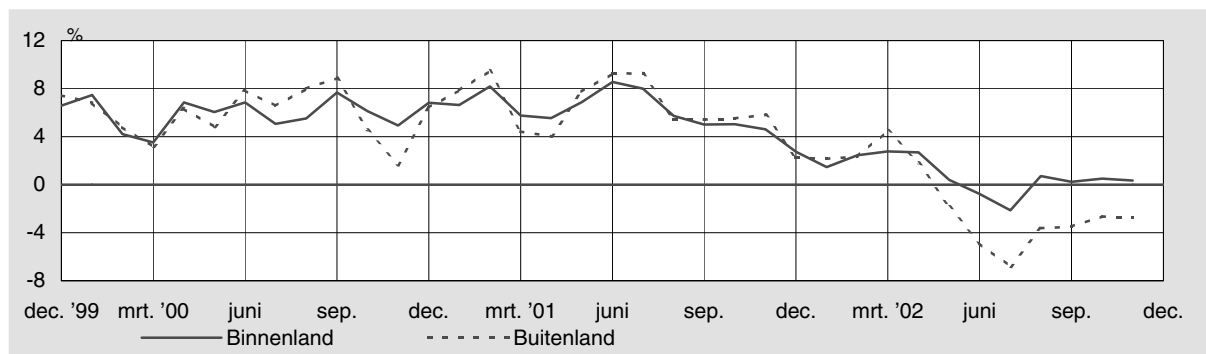
Voor februari tot en met april verwachten de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie dat de bedrijvigheid op peil blijft. Over de verkoopprijzen zijn ze optimistischer dan gebruikelijk in deze tijd van het jaar. Ze verwachten iets hogere prijzen te kunnen vragen, terwijl stabilisering van de prijzen gebruikelijk is in deze periode. Tot slot voorzien de producenten in deze branche voor de zesde maand op rij een afname van het aantal werknemers.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

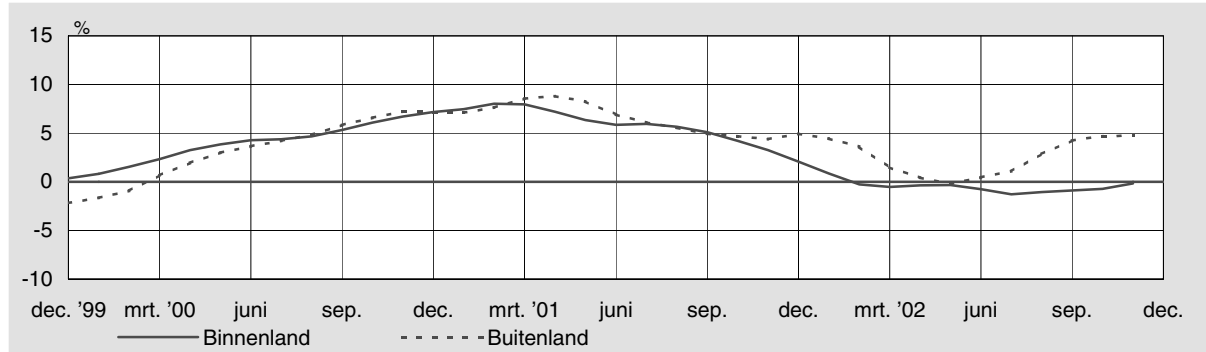
Omzet, afzetprijs en productie

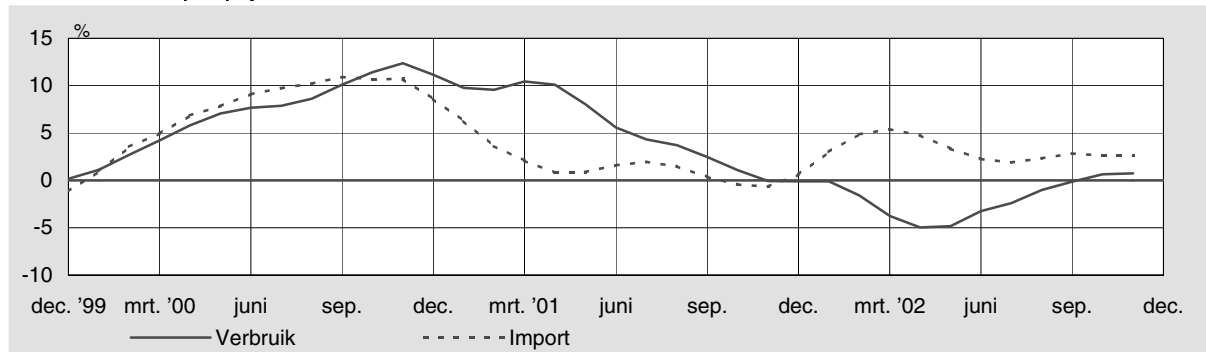
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

1) Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.
2) Stand per 1 januari.

Conjunctuurtest ¹⁾ Voedings- en genotmiddelenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

[illegible]

Kwartaalgegevens

- ¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.
- ²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.
- ³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.
- ⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

De omzet van de textiel-, kleding- en lederindustrie is in december 2002 iets hoger dan december 2001. Het volume van de gemiddelde dagproductie ligt echter 5,7 procent lager. De waarde van de ontvangen orders komt bijna 13 procent hoger uit. In de Conjunctuurtest van februari geven de ondernemers uit de branche aan dat zij voor de periode februari tot en met april verwachten dat de bedrijvigheid enigszins zal toenemen en de prijzen licht kunnen stijgen. De personeelssterkte zal in deze periode naar verwachting afnemen.

Meer orders in december

Vergeleken met december 2001 stijgt de omzet in de branche met 0,6 procent. Op de binnenlandse markt neemt deze echter met ruim 6 procent af, terwijl in het buitenland juist 6 procent meer werd omgezet. Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt met 4,7 procent. De waarde van de orderontvangst stijgt per saldo met bijna 13 procent. Ook hier zijn de resultaten op de binnenlandse markt met een stijging van bijna 9 procent minder dan op de buitenlandse markt, waar de toename ruim 15 procent bedraagt. Op jaarbasis zijn de afzetprijzen met 1,4 procent gestegen, terwijl de importprijzen met 0,8 procent afnemen. De verbruiksprijzen liggen met een stijging van 0,3 procent marginaal hoger dan een jaar eerder. Ondernemers in de branche hebben in 2002 ingeteerd op hun voorraden. In 2002 werd bijna 3 procent minder geproduceerd dan in 2001, terwijl de omzet daalde met ruim 5 procent en de verkoopprijzen licht hoger lagen. Toch lijkt de branche weer enigszins stabiliseren. De resultaten in de eerste twee kwartalen waren aanmerkelijk slechter dan in de laatste twee kwartalen van 2002.

Bedrijvigheid licht toegenomen in januari

In de Conjunctuurtest van februari geven de ondernemers aan dat de bedrijvigheid in januari stijgt ten opzichte van december. De totale orderontvangst ligt in januari per saldo op nagenoeg hetzelfde niveau als in december. Er is een toename aan buitenlandse orders, terwijl de binnenlandse orders juist afnemen. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index voor de werkvoorraad met 1 punt tot 89,4. Ondernemers in de branche zijn over de orderontvangst en orderpositie iets minder negatief dan in december. Per saldo vindt een op de acht ondernemers de voorraad gereed product te groot gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

1. Textielindustrie

In de textielindustrie daalt de omzet met anderhalf procent licht ten opzichte van december 2001. Op de buitenlandse markt stijgt de omzet met ruim 3 procent, terwijl de binnenlandse markt een daling met bijna 9 procent te zien geeft. De orderontvangsten stijgen over de hele linie, maar de stijging van buitenlandse orders is groter dan die van de binnenlandse.

Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt dat de bedrijvigheid in januari is toegenomen ten opzichte van december. Ondernemers uit de branche rapporteren minder orders uit het binnenland en meer uit het buitenland. Per saldo blijft de orderontvangst op het niveau van december. Gecorrigeerd voor

seizoensinvloeden neemt de index van de orderpositie af met 0,6 punt tot 89,8. De stemming onder ondernemers uit de branche over orderontvangst en orderpositie is duidelijk minder negatief dan in december.

2. Kledingindustrie

In de kledingindustrie stijgt de omzet in december met bijna 22 procent fors ten opzichte van dezelfde maand in 2001. De omzet op de binnenlandse markt stijgt met bijna 11 procent, terwijl op de buitenlandse markt de stijging ruim 45 procent bedraagt. De orderontvangsten nemen toe met per saldo ruim 23 procent. De stijging van buitenlandse orderontvangsten is echter veel groter dan die vanuit het binnenland.

Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt dat de bedrijvigheid in januari enigszins is afgenomen vergeleken met december. De orderontvangst is per saldo stabiel gebleven, maar uit het binnenland kwamen minder orders binnen. De index voor de orderpositie neemt –gecorrigeerd voor het seizoen– toe met 1 punt tot 83,8. Ondernemers zijn positiever gestemd over de orderontvangst en stellen hun oordeel over de orderpositie fors naar boven bij.

3. Lederindustrie

De omzet van de lederindustrie daalt in december per saldo met bijna 14 procent in vergelijking met december 2001. De orderontvangsten geven echter juist een forse stijging te zien van bijna 33 procent. Vooral uit het binnenland kwamen meer orders binnen.

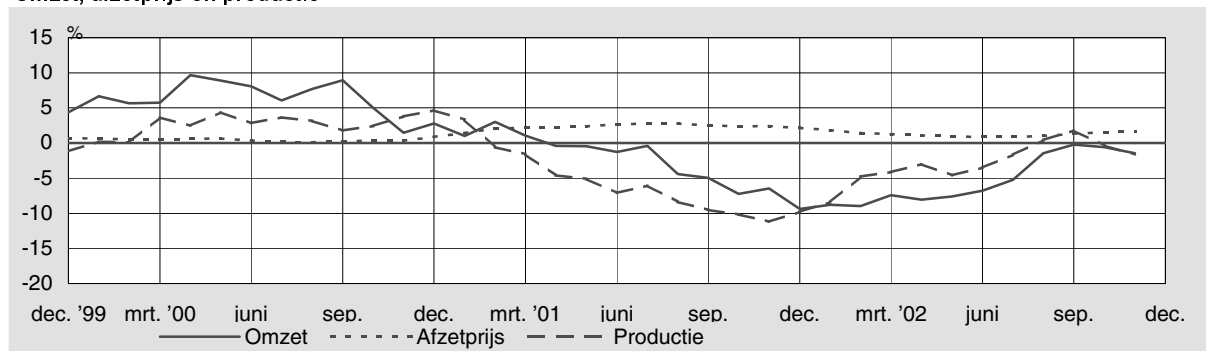
In de Conjunctuurtest van februari geven de ondernemers aan dat de bedrijvigheid in januari zeer fors is toegenomen ten opzichte van december. Ook de orderontvangst nam toe, met name uit het buitenland. Uit het binnenland nam de orderontvangst juist af. Toch verslechtert de stemming over de orderontvangsten. Gecorrigeerd voor het seizoen daalt de index voor de orderpositie met 3,3 punten tot 95,4. Ook hierover tonen de ondernemers zich hevig teleurgesteld.

Verwachtingen

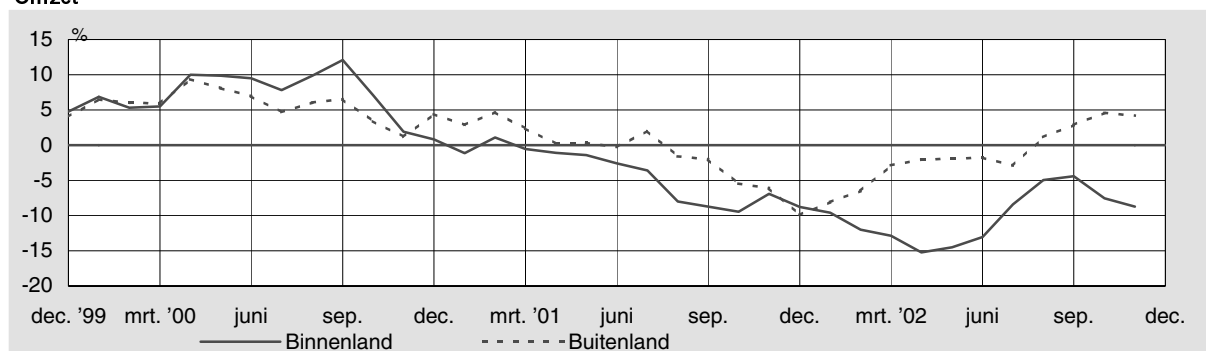
Naar verwachting zal in de periode februari tot en met april 2003 de bedrijvigheid in de textielindustrie toenemen, in de lederindustrie zelfs fors. In de kledingindustrie verwacht men juist een afname van de bedrijvigheid. In deze periode zal het aantal arbeidsplaatsen afnemen, in de kledingindustrie mogelijk zelfs fors. Alleen ondernemers in de textielindustrie verwachten dat de verkoopprijzen in deze periode zullen stijgen. In de kledingindustrie en in de lederindustrie verwacht men geen verandering van de verkoopprijzen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

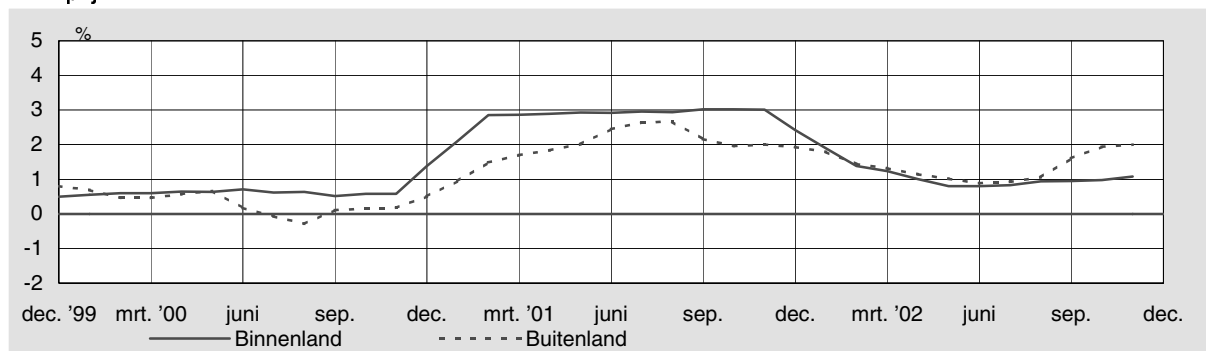
Omzet, afzetprijs en productie

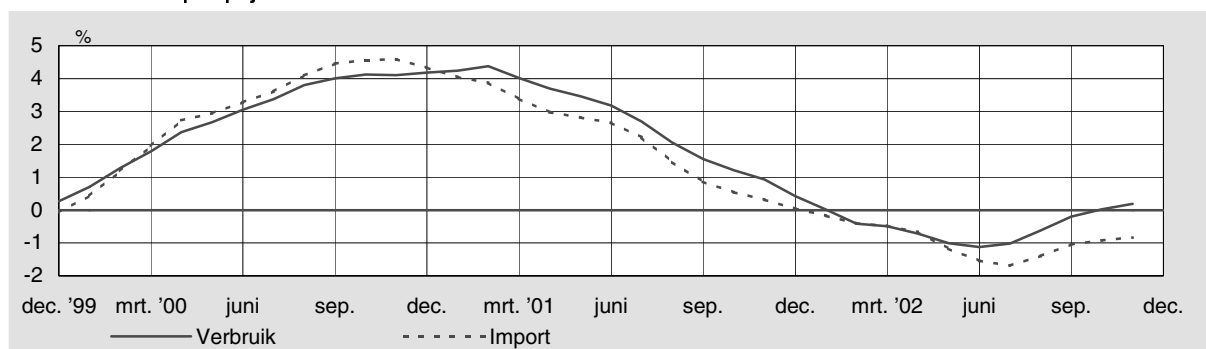
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001	2002	3e kw.	4e kw.	2001		2002			
								nov.	dec.	okt.	nov.	dec.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		109,4	103,9	103,0	109,2	101,2	101,4	111,1	84,7	113,6	105,3	85,2	0,6
binnenland		108,0	96,8	101,9	105,3	92,7	92,8	108,6	84,6	104,7	94,2	79,4	-6,2
buitenland		110,6	109,5	104,0	112,4	107,9	108,2	113,1	84,7	120,6	114,1	89,8	6,0
Ontvangen orders (waarde)		118,2	104,3	102,0	111,8	99,5	102,2	116,2	76,1	116,4	104,5	85,6	12,6
binnenland		117,2	98,1	102,6	107,9	91,2	95,6	115,2	73,3	108,8	98,2	79,8	8,9
buitenland		119,0	109,2	101,6	115,0	106,0	107,3	117,0	78,3	122,4	109,4	90,1	15,1
Afzetprijs		103,8	105,1	104,0	104,7	105,1	105,7	104,0	104,2	105,8	105,7	105,7	1,4
binnenland		102,6	103,7	102,8	103,8	103,6	103,9	102,8	102,7	103,8	103,8	104,1	1,4
buitenland		104,7	106,1	104,9	105,4	106,1	107,0	104,8	105,2	107,1	107,0	106,7	1,5
Verbruiksprijs		107,5	107,0	107,1	107,1	106,9	107,3	107,2	106,8	107,4	107,2	107,2	0,3
import		110,0	109,0	109,7	109,4	108,6	108,8	109,8	109,5	109,0	108,7	108,6	-0,8
Productie (volume gemiddelde dag)		101,2	98,3	97,2	103,8	90,0	95,6	101,1	91,8	99,7	99,6	87,5	-4,7
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		101,2	.	101,9	95,2	102,5	.						2,8
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,3	3,2										
Uitgesproken faillissementen	1	25	50	6	14	10	15						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20	
Energieverbruik	PJ	8	.	2	2	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest - Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie, maand- en kwartaalgegevens	Eenheid	jaar		maand						Gemidd.	
		2001	2002	2002					2003	laatste	
				sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	12 mnd.	
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-1	-4	-9	2	-10	-6	-3	3	-4	
binnenlandse markt		-2	-5	-11	-1	-8	-17	-10	-15	-7	
buitenlandse markt		-3	-6	-9	2	-18	-2	2	12	-4	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-1	-2	-2	4	-3	-7	-5	9	-2	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		98,0	94,3	92,4	91,8	90,7	88,7	89,5	89,6	93,0	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-7	-15	-17	-12	-20	-18	-18	-15	-16	
orderpositie totaal		-3	-15	-18	-16	-18	-21	-18	-15	-16	
orderpositie buitenland		-1	-14	-15	-12	-16	-18	-14	-11	-14	
voorraden gereed product		15	13	10	9	11	14	15	12	13	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		4	0	11	-11	-11	-11	8	4	0	
verkoopprijs komende 3 maanden		10	9	20	8	13	11	24	5	10	
personeelssterkte komende 3 maanden		-7	-17	-18	-19	-14	-15	-13	-15	-16	

		jaar		kwartaal					Gemidd.	
		2001	2002	2001	2002				2003	laatste
				okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	
Kwartaalgegevens										
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	83,6	82,6	82,9	82,7	82,6	82,7	82,5	82,1	82,5
Productiebelemmeringen ⁴⁾										
geen	%	83	79	83	81	78	80	78	82	80
stagnatie als gevolg van										
onvoldoende vraag	%	7	11	7	10	10	10	15	15	13
tekort aan arbeid	%	5	2	5	2	2	4	1	0	2
te geringe productiecapaciteit	%	2	2	2	2	3	1	1	0	1
overige belemmeringen	%	3	6	3	5	7	5	5	3	5
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		7	3	9	1	2	3	4	7	4
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden										
binnenlandse markt		-5	-5	-5	-1	-4	-6	-8	-4	-6
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-3	-8	-9	-4	-9	-13	-6	-5	-8
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-1	-3	-6	-4	3	-8	-3	3	-1
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		6	5	-2	-2	14	6	1	15	9

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Papier- en grafische industrie

De omzet van de papier- en grafische industrie is in december 2002 met ruim 3 procent gedaald ten opzichte van december 2001. Binnen de branche zijn het vooral de grafische bedrijven die de toon negatief zetten. De daling van de omzet heeft vooral te maken met de verslechterde concurrentiepositie op de exportmarkten. Het volume van de gemiddelde dagproductie daalt nog sterker, namelijk met bijna 10 procent. Uit de Conjunctuurtest blijkt dat de ondernemers voor de periode februari tot en met april 2003 een fors afnemende bedrijvigheid verwachten bij sterk dalende verkoopprijzen. Tevens voorzien zij een inkrimping van het personeelsbestand.

Omzet daalt in december verder

Hoewel december 2002 een werkdag meer telt dan december 2001, is de omzetwaarde in de papier- en grafische industrie met ruim 3 procent gedaald vergeleken december 2001. In het buitenland is de daling ruim 8 procent, in het binnenland bijna 2 procent. Gecorrigeerd voor afzetprijzen en werkdagen, komt het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 10 procent lager uit. Overigens daalt dit volume, op één uitzondering na, al 21 maanden op rij. De afzetprijzen stijgen met 2,1 procent. In het buitenland nemen ze met 3,6 procent sterker toe dan in het binnenland (1,2 procent).

Orderontvangst uit buitenland neemt fors af

Volgens de Conjunctuur-test van februari zijn de orderontvangsten van december op januari vrijwel stabiel gebleven. De buitenlandse orderontvangsten zijn wel fors gedaald, in het binnenland blijven de ontvangsten onveranderd. De index van de orderpositie is met 1,7 punt gedaald tot 93,6. De bedrijvigheid (het niveau van de productie) is van december op januari zeer fors achteruit gegaan. In heel 2002 heeft zich een dergelijke sterke daling niet eerder voorgedaan.

De ondernemers zijn over de orderontvangst en de orderpositie in januari nog pessimistischer dan ze in december al waren.

Papierindustrie

In de papierindustrie is de omzet in december 2002 wel gestegen ten opzichte van een jaar eerder, namelijk met 1,3 procent. De binnenlandse omzet is met 3,2 procent gestegen, terwijl de omzet op buitenlandse markt met 0,3 procent is gedaald. De afzetprijzen zijn voor de zesde achtereenvolgende maand hoger dan in dezelfde maand in 2001.

Verder blijkt uit de Conjunctuurtest van februari dat van december op januari de bedrijvigheid licht is gestegen. Een maand ervoor was nog sprake van een forse daling. De orderontvangsten zijn gedaald.

De stemming van de ondernemers in de papierindustrie over de orderontvangst en de orderpositie is fors verslechterd. Het is hier vooral de orderpositie in het binnenland die de toon negatief zet.

Grafische industrie

In de grafische industrie dalen de omzet en het volume van de gemiddelde dagomzet veel sterker dan in papierindustrie. De omzet is in december 2002 met 5,5 procent gedaald ten opzichte van dezelfde maand van vorig jaar. Op de buitenlandse markt is 20 procent minder omgezet en op de binnenlandse bijna 3 procent minder. Na correctie voor het prijseffect en het aantal werkdagen blijkt dat het volume van de gemiddelde dagomzet in december met bijna 13 procent is gedaald. De slechte omzetontwikkeling in het buitenland duurt al enkele maanden. Vanaf juli tot en met december 2002 daalt de export met percentages van tussen de 20 en 30 procent.

De Conjunctuurtest van februari geeft aan dat de bedrijvigheid zeer fors is gedaald van december op januari. Voor de tweede maand op rij verslechtert de stemming over de orderontvangst ongemeen fors. Ook de stemming over de orderpositie loopt bijna even sterk terug.

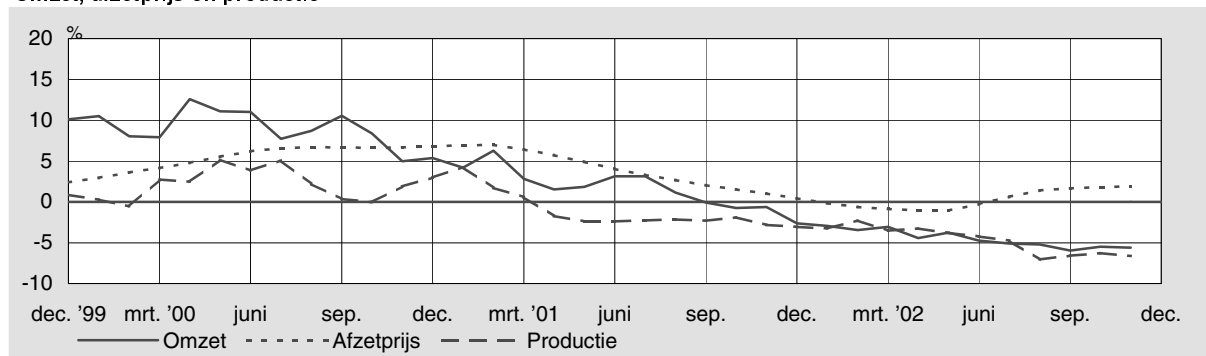
Verwachtingen

In de papierindustrie verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid in de maanden februari tot en met april 2003 zal toenemen. Dit in tegenstelling tot de verwachting van de ondernemers in de grafische industrie, die juist een zeer grote afname verwachten.

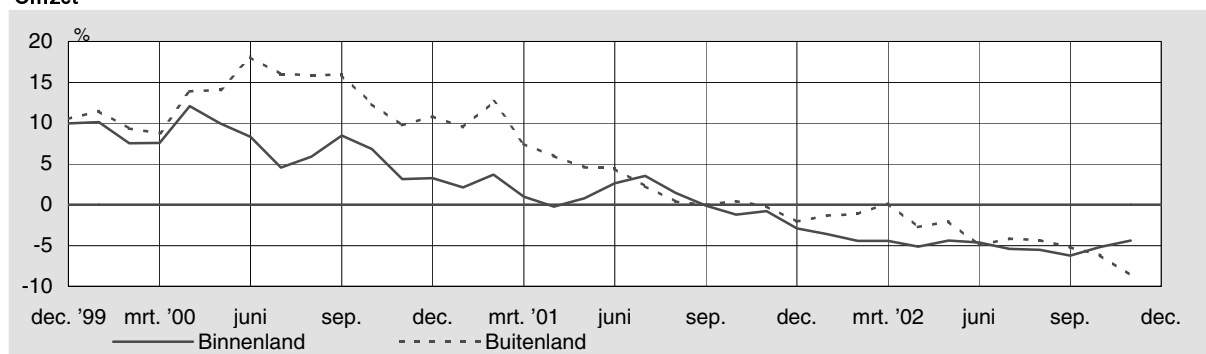
Verder voorziet per saldo een kwart van de ondernemers in de gehele branche een daling van het aantal arbeidsplaatsen. Vooral in de grafische industrie denken ze dat het personeelsbestand zal moeten inkrimpen.

De ondernemers verwachten een flinke daling van de verkoopprijzen voor de gehele bedrijfstak. Met name de ondernemers in de grafische industrie verwachten een daling van de verkoopprijzen.

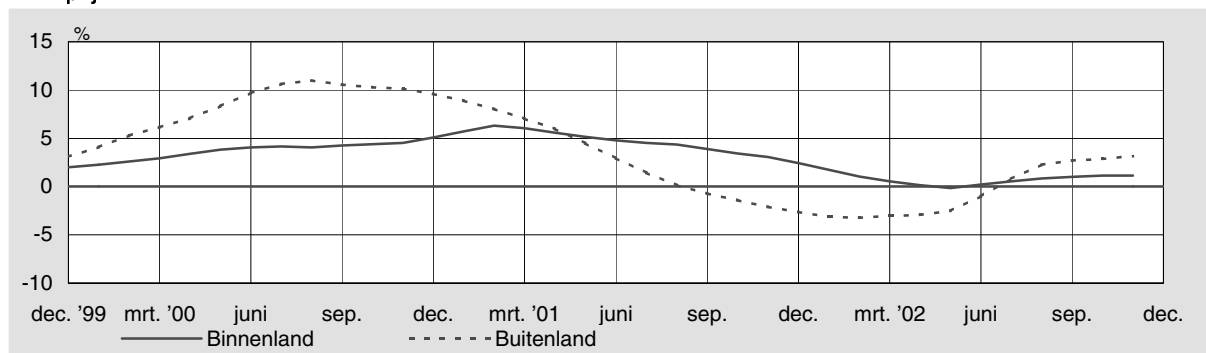
Omzet, afzetprijs en productie

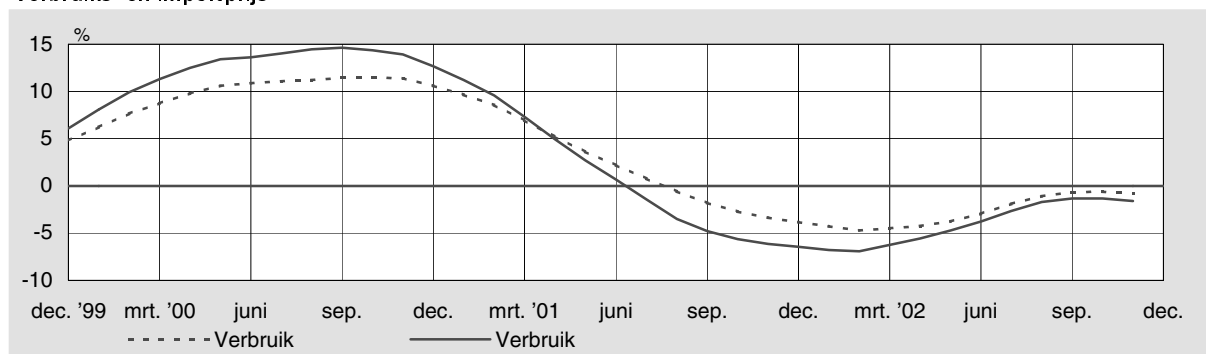
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

Kerngegevens - Papier- en grafische industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001	2002			2001		2002			
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	okt.	nov.	dec.	
		1995=100											%
Omzet (waarde)		124,7	119,0	131,2	117,2	114,6	123,7	134,4	121,6	127,8	125,9	117,4	-3,4
binnenland		120,9	115,2	128,0	111,1	110,6	122,3	130,4	121,5	123,6	123,6	119,6	-1,6
buitenland		134,6	129,0	139,6	133,4	125,2	127,6	144,9	121,6	139,2	132,0	111,5	-8,3
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		138,6	125,4	122,2	128,9	122,3	121,3	126,1	104,3	137,9	126,8	99,3	-4,8
binnenland		123,7	112,4	106,7	118,1	106,1	106,8	109,2	88,4	120,0	113,1	87,4	-1,2
buitenland		153,3	138,2	137,5	139,5	138,2	135,6	142,8	119,9	155,6	140,1	111,0	-7,4
Afzetprijs		105,1	105,5	104,5	105,0	106,3	106,5	104,5	104,3	106,6	106,4	106,4	2,1
binnenland		104,5	105,3	104,4	105,7	105,3	105,6	104,4	104,3	105,7	105,5	105,5	1,2
buitenland		106,0	105,9	104,6	103,8	108,0	107,9	104,9	104,1	108,0	107,9	107,9	3,6
Verbruiksprijs		102,6	99,9	101,0	99,9	100,3	100,2	101,1	101,1	100,6	100,2	99,9	-1,1
import		103,1	99,2	100,7	99,3	99,4	99,1	100,9	100,7	99,4	99,1	98,7	-2,0
Productie (volume gemiddelde dag)		115,0	109,3	121,0	107,8	99,9	113,0	118,9	129,5	106,5	115,6	116,8	-9,8
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,9	.	122,9	108,2	108,1	.						-2,6
Aantal bedrijven ³⁾	1000	7,1	7,0										
Uitgesproken faillissementen	1	109	93	34	20	24	31						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20	
Energieverbruik	PJ	41	.	10	11	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de papierindustrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Papier- en grafische industrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest - Papier- en gransche industrie, maand- en kwartaalgegevens										
	Eenheid 2)	jaar		maand				Gemidd.		laatste 12 mnd.
		2001	2002	2002				2003		
				sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	
Maandgegevens										
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		0	1	20	8	19	15	-7	-3	0
binnenlandse markt		3	1	26	9	25	24	-6	2	0
buitenlandse markt		-8	-2	-2	2	9	-9	-10	-16	-3
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		9	3	-14	2	20	26	0	-29	0
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		97,5	95,0	94,9	94,7	96,8	97,2	95,3	93,6	94,8
Beoordeling: 3)										
orderontvangst		-17	-28	-30	-39	-24	-24	-33	-45	-31
orderpositie totaal		-20	-16	-14	-21	-17	-16	-20	-32	-18
orderpositie buitenland		-22	-7	-10	-14	-10	-9	-22	-27	-9
voorraden gereed product		3	2	3	4	3	4	1	3	2
Verwachting: 3)										
bedrijvigheid komende 3 maanden		10	1	25	24	11	-27	-41	-27	-4
verkoopprijs komende 3 maanden		-7	-7	-1	-4	-19	-1	-28	-19	-8
personeelssterkte komende 3 maanden		-1	-18	-14	-18	-20	-29	-32	-26	-21
		jaar		kwartaal				Gemidd.		
		2001	2002	2001	2002			2003	laatste	
				okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	4 kw.
Kwartaalgegevens										
Bezettingsgraad 4)	%	86,6	87,6	87,0	88,6	87,9	87,3	86,5	87,1	87,2
Productiebelemmeringen 4)										
geen	%	74	78	67	85	78	72	75	69	74
stagnatie als gevolg van										
onvoldoende vraag	%	13	16	19	10	13	23	17	27	20
tekort aan arbeid	%	9	4	12	2	2	4	6	0	3
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	0	2	0	1	1	1	1
overige belemmeringen	%	4	2	2	1	7	0	1	3	3
Beoordeling productiecapaciteit 4)		4	-1	8	0	0	-2	-1	-2	-1
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden										
binnenlandse markt		-4	7	1	23	10	-3	-4	0	1
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-18	10	-19	12	35	-10	3	4	8
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		1	4	0	7	24	-8	-8	0	2
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		-12	-2	-23	9	0	-22	6	-19	-9

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De omzet van deze branche is in december 2002 met ruim 12 procent toegenomen in vergelijking met dezelfde maand het jaar ervoor. De productie blijft licht toenemen. Ook de afzet-, verbruiks- en importprijzen zijn gestegen. De bedrijvigheid is van december 2002 op januari 2003 flink toegenomen. Voor februari tot en met april 2003 verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid zal toenemen en dat de prijzen zullen stijgen. Over de werkgelegenheid zijn de ondernemers somber. Een op de vijf ondernemers verwacht dat de werkgelegenheid zal afnemen.

Omzet en productie blijven stijgen

De productie van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie is in december 0,2 procent hoger dan in december 2001. Dit is nu al voor de dertiende achtereenvolgende maand dat de productie hoger is dan in de overeenkomstige maand van het jaar daarvoor.

De omzet was in december 2002 ruim 12 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder. Steeg de omzet op de buitenlandse markt met ruim 10 procent, op de binnenlandse markt is de omzet met ruim 17 procent fors toegenomen. De toename van de omzet is vooral een gevolg van de met gemiddeld 9,6 procent gestegen afzetprijzen. De prijzen in het binnenland liggen 12,8 procent hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder en de buitenlandse prijzen zijn met 8,4 procent toegenomen. De verbruiksprijzen zijn met gemiddeld 17,5 procent gestegen, terwijl de importprijzen met gemiddeld 20 procent iets meer zijn gestegen.

Gecorrigeerd voor het prijs- en het werkdageffect ligt in december 2002 het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 2 procent lager dan in dezelfde maand een jaar eerder. Op de buitenlandse markt is de daling ruim 3 procent, terwijl de afname op de binnenlandse markt ruim 1 procent bedraagt.

Bedrijvigheid neemt flink toe

Uit de Conjunctuurtest van februari 2003 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche van december 2002 op januari 2003 flink is toegenomen. Met name in de chemische industrie is de bedrijvigheid toegenomen. Daarentegen is in de kunststofverwerkende industrie de bedrijvigheid gelijk gebleven.

Orderontvangst neemt toe

De orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn in januari 2003 per saldo toegenomen in vergelijking met de maand daarvoor. De orderontvangsten uit het binnenland zijn in januari 2003 ten opzichte van

de maand ervoor fors gestegen. De ontvangen orders uit het buitenland zijn eveneens toegenomen. In de chemische industrie zijn in januari 2003 de orders flink toegenomen in vergelijking met de maand daarvoor. Daalden de orderontvangsten op de buitenlandse markt de vorige maand nog licht, in januari 2003 zien we een flinke toename van de buitenlandse orders in de chemische industrie. De orderontvangsten op de binnenlandse markt zijn in januari 2003 zelfs zeer fors toegenomen. Deze waren een maand eerder nog flink afgenomen. In de kunststofverwerkende industrie zijn op de binnenlandse markt de orderontvangsten fors afgenomen. De buitenlandse orders in de kunststofverwerkende industrie zijn in januari 2003 gelijk gebleven.

Mineurstemming ondernemers houdt aan

De mineurstemming van de ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie over de orderpositie is in januari 2003 onveranderd gebleven. Over de orderontvangst zijn de ondernemers ook nauwelijks positiever.

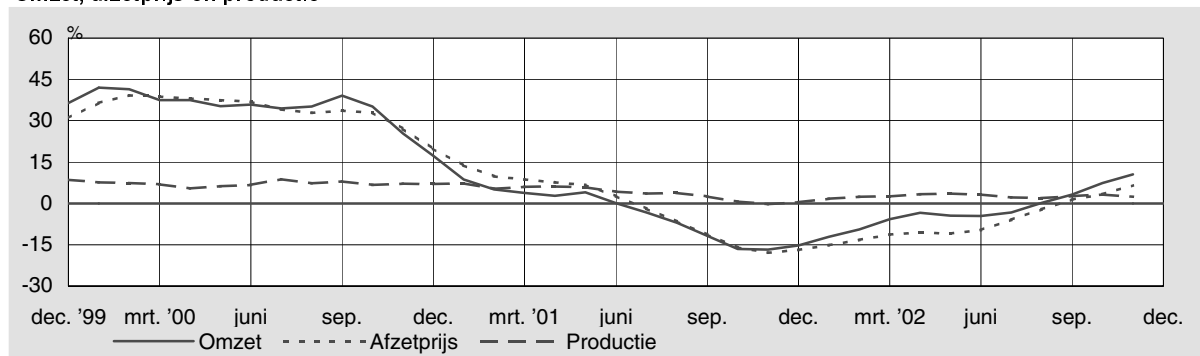
Verwachtingen

Voor februari tot en met april 2003 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie dat de bedrijvigheid zal toenemen. Verder rekenen ze op een stijging van de verkoopprijzen. Ten slotte denkt per saldo bijna een op de vijf ondernemers dat de werkgelegenheid zal afnemen.

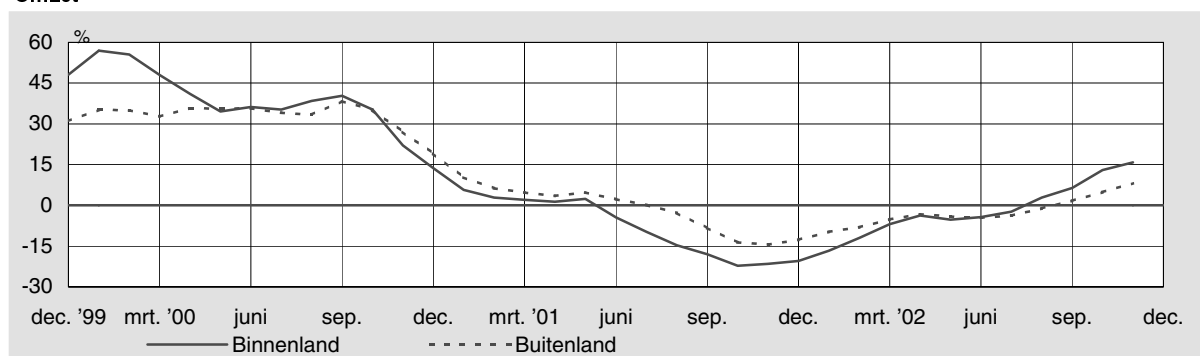
De ondernemers in de chemie verwachten dat de bedrijvigheid licht zal toenemen. In de kunststofverwerkende industrie denken de ondernemers aan zowel een zeer forse toename van de bedrijvigheid als van de afzetprijzen. Over de werkgelegenheid zijn ze zeer somber. Per saldo verwacht bijna een op de drie ondernemers in de kunststofverwerkende industrie een krimp in het personeelsbestand.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

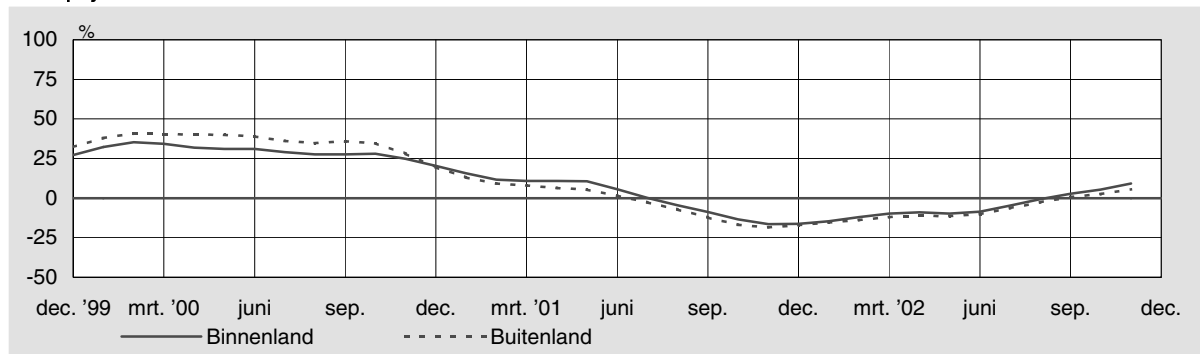
Omzet, afzetprijs en productie

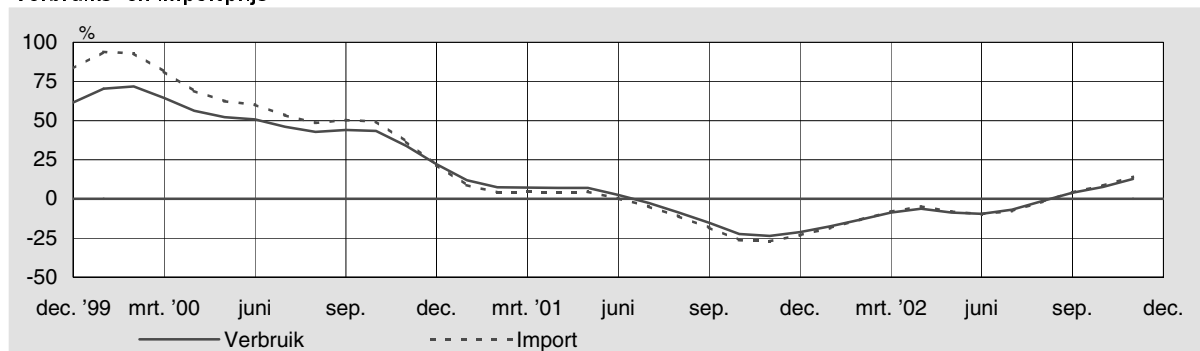
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001	2002	3e kw.	4e kw.	2001		2002			
								nov.	dec.	okt.	nov.	dec.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		154,1	152,4	142,0	142,5	154,8	156,8	140,1	130,2	169,3	154,6	146,5	12,5
binnenland		150,3	149,9	135,9	138,7	152,2	157,0	129,4	127,7	167,5	154,0	149,6	17,2
buitenland		156,0	153,6	145,1	144,4	156,1	156,7	145,6	131,5	170,2	155,0	145,0	10,3
Ontvangen orders (waarde) ²⁾		155,8	145,8	131,1	140,4	146,9	147,8	131,8	115,0	151,2	150,9	141,3	22,8
binnenland		156,4	142,0	120,6	138,1	141,9	145,5	124,4	105,4	153,8	144,1	138,7	31,6
buitenland		155,7	147,0	134,3	141,2	148,5	148,5	134,1	118,1	150,4	153,0	142,1	20,4
Afzetprijs		136,5	129,2	123,3	122,8	132,7	131,4	122,3	120,4	134,5	127,9	131,9	9,6
binnenland		139,2	133,8	125,3	127,4	136,6	136,8	123,9	122,9	139,1	132,8	138,6	12,8
buitenland		135,6	127,5	122,6	121,1	131,3	129,5	121,7	119,5	132,9	126,1	129,5	8,4
Verbruiksprijs		156,9	151,5	137,7	141,6	155,2	155,1	135,7	133,9	159,8	148,2	157,4	17,5
import		165,5	160,3	143,2	148,7	164,5	163,3	140,8	138,1	169,7	154,7	165,6	20,0
Productie (volume gemiddelde dag)		115,6	118,6	111,1	119,0	116,0	113,8	114,3	103,6	119,3	118,3	103,8	0,2
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		115,5	.	113,4	115,1	120,6	.						3,4
Aantal bedrijven ³⁾	1000	2,0	1,9										
Uitgesproken faillissementen	1	30	33	3	11	8	8						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20	
Energieverbruik	PJ	857	.	217	220	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Uitkomsten hebben betrekking op de ontvangen orders in de chemische industrie.

³⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest	Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie, maand- en kwartaargegevens										
	Eenheid	jaar		maand						Gemidd.	
		2001	2002	2002					2003		laatste
					sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-7	2	-6	4	2	-10	-11	14	3	
binnenlandse markt		-11	1	11	6	-6	-24	-35	19	1	
buitenlandse markt		-5	3	-12	2	6	-4	-3	10	3	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-4	6	-11	-2	7	-1	-5	16	6	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		98,0	96,3	97,4	96,6	95,5	95,5	95,6	95,6	96,5	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-10	-11	-10	-17	-16	-15	-15	-12	-11	
orderpositie totaal		-7	-8	-8	-11	-12	-10	-11	-11	-8	
orderpositie buitenland		-7	-6	-8	-7	-7	-6	-12	-10	-6	
voorraden gereed product		6	4	3	4	1	2	6	4	4	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		4	8	9	6	-2	2	15	10	7	
verkoopprijs komende 3 maanden		-4	4	1	-6	-4	-1	18	15	8	
personeelssterkte komende 3 maanden		-3	-12	-6	-17	-19	-24	-20	-18	-14	

		jaar		kwartaal					Gemidd.		
		2001	2002	2001	2002				2003	laatste	
				okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.	4 kw.	
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	85,1	84,8	84,8	83,5	85,1	85,1	85,3	84,1	84,9	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	82	84	76	80	87	87	83	88	86	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	11	10	19	16	8	7	9	8	8	
tekort aan arbeid	%	3	2	3	1	3	2	1	0	2	
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	0	0	0	1	2	0	1	
overige belemmeringen	%	3	3	2	3	2	3	5	4	4	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		3	6	8	14	3	3	5	3	4	
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt		-4	-5	-6	-4	-8	-2	-4	0	-4	
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-1	0	-5	-1	3	1	-4	-1	0	
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-2	-1	-11	-2	1	5	-6	-2	-1	
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		2	9	-1	12	11	12	-1	-2	5	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelen industrie

Het jaar 2002 heeft de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie weinig goeds gebracht. In deze branche daalt het productievolume het sterkst binnen de industrie. Ook de omzet is zowel in volume als waarde afgenomen. De vooruitzichten van de ondernemers voor de korte termijn zijn ook niet echt rooskleurig te noemen. Naar hun verwachting zal de bedrijvigheid slechts licht toenemen, bij iets hogere afzetprijzen. Verder voorziet een op de tien fabrikanten dat het aantal werknemers zal dalen.

Productie daalt fors

In december 2002 is het volume van de gemiddelde dagproductie ruim 10 procent lager dan in december 2001. Hiermee komt de volumedaling van de gemiddelde dagproductie voor het vierde kwartaal uit op 4,4 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2001. Deze afname is kleiner dan die in de eerste drie kwartalen van 2002, waarmee de trend van een afnemende daling zich heeft voortgezet. Over het gehele jaar 2002 is het productievolume van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie met 6,6 procent gedaald. Binnen de industrie is dit de sterkste daling. De metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is de grootste branche in de industrie, met een aandeel van bijna eenderde. Het volume van de gemiddelde dagproductie is nu in twee opeenvolgende jaren afgenomen.

Omzet neemt ook af

Zowel de binnenlandse als de buitenlandse omzet is in december 2002 lager dan in dezelfde maand een jaar eerder. De buitenlandse omzet is met bijna 10 procent gedaald. Dit is meer dan die van de binnenlandse omzet, die met 7 procent is afgenomen. Per saldo is de totale omzet bijna 9 procent lager. De afzetprijzen zijn echter hoger dan in december 2001. Op de buitenlandse markt is de afzetprijs met 0,9 procent gestegen en op de binnenlandse zelfs met 2,9. Gemiddeld is de totale afzetprijs 1,7 procent hoger. Als het prijseffect en het verschil in aantal werkdagen worden verdisconteerd, komt het totale volume van de gemiddelde dagomzet uit op een afname van bijna 15 procent. Op de binnenlandse markt is dit ruim 14 procent en op de buitenlandse ruim 15 procent.

In het gehele jaar 2002 is de omzet met bijna 8 procent gedaald ten opzichte van 2001, terwijl de afzetprijzen gemiddeld 0,7 procent hoger waren. Het totale volume van de gemiddelde dagomzet is ruim 8 procent lager. De daling van de buitenlandse omzet is in 2002 groter dan die van de binnenlandse omzet. Op de buitenlandse markt is zowel de omzet als het volume van de gemiddelde dagomzet met 9 procent afgenomen, bij nagenoeg gelijke afzetprijzen. In Nederland is de omzet met bijna 6 procent gedaald, maar hier zijn de afzetprijzen met 2 procent gestegen. Hiermee komt het volume van

de gemiddelde dagomzet op de binnenlandse markt uit op een daling van bijna 8 procent.

Orderontvangst daalt eveneens

De waarde van de buitenlandse orderontvangst is in december 2002, met een daling van bijna 20 procent, fors lager dan in december 2001. De afname van de binnenlandse orderontvangst is kleiner en bedraagt bijna 7 procent. Per saldo is de waarde van de totale orderontvangst met bijna 15 procent afgenomen.

Net als in geheel 2001 ligt de waarde van de totale orderontvangst in geheel 2002 bijna 6 procent lager dan in het voorafgaande jaar. In 2002 zijn het met name de laatste twee kwartalen waarin de orderontvangsten flink lager zijn geweest. Dit geldt voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse orderontvangst.

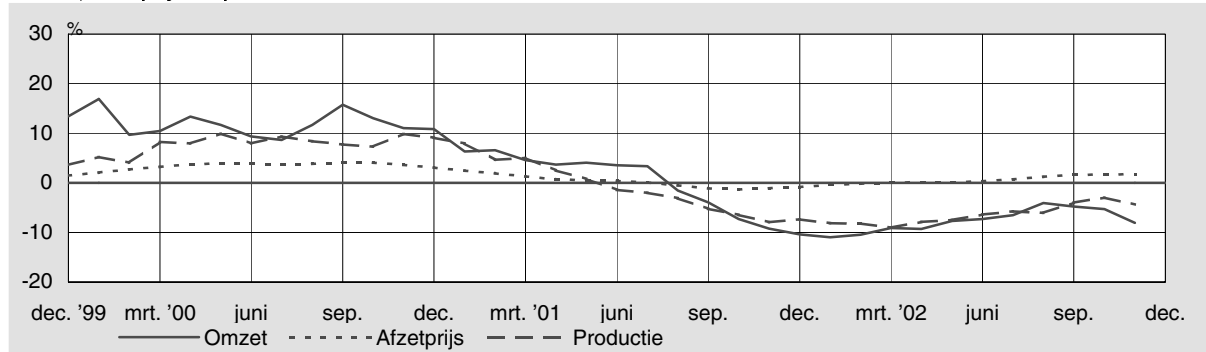
Bedrijvigheid neemt iets af

In de Conjunctuurtest van februari geven de ondernemers aan dat de bedrijvigheid in januari 2003 licht gedaald is in vergelijking met december 2002. Na een stabilisatie van de waarde van de totale orderontvangst in december 2002 is de orderontvangst in januari 2003 weer afgenomen. Dit geldt voor zowel de binnenlandse als de buitenlandse orderontvangst. Toch is de index van de orderpositie nog toegenomen en komt uit op 91,5. Er is nauwelijks wijziging in de stemming binnen branche. Over de orderontvangst is men enigszins minder tevreden dan een maand eerder. Daarentegen zijn de producenten over de buitenlandse orderpositie iets beter te spreken. Over de totale orderpositie blijven de ondernemers net zo ontevreden als verleden maand. Ook vindt per saldo nog steeds 9 procent van de fabrikanten de voorraad gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

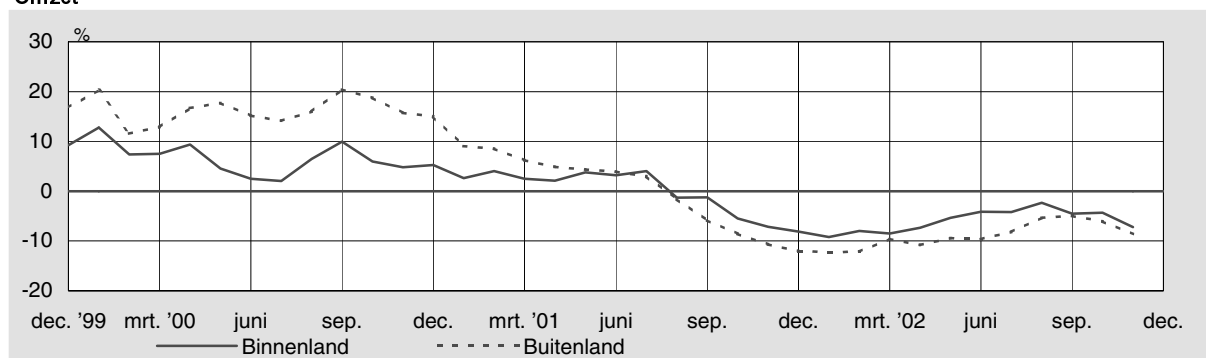
Verwachtingen

Voor de periode februari tot en met april verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid licht zal aantrekken. Ook voorzien ze een lichte stijging van de afzetprijzen. Per saldo geeft een van de tien fabrikanten aan dat naar verwachting het aantal werknemers zal dalen. Dit is wat minder dan een maand geleden.

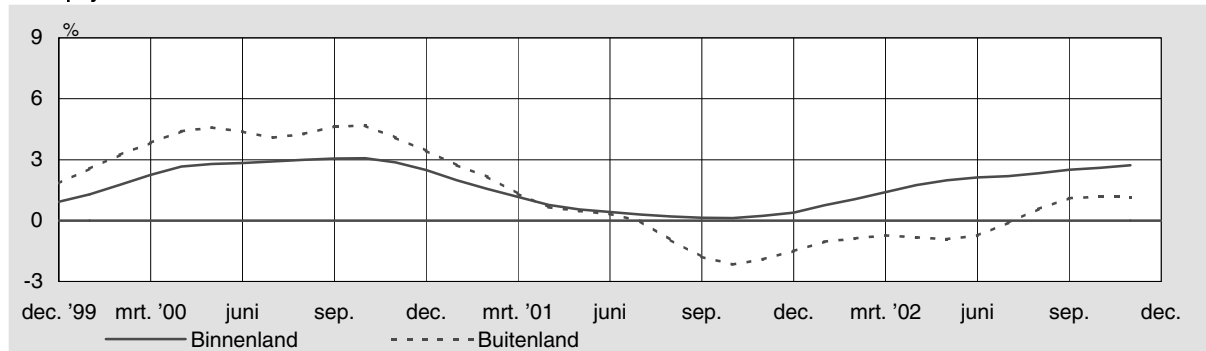
Omzet, afzetprijs en productie

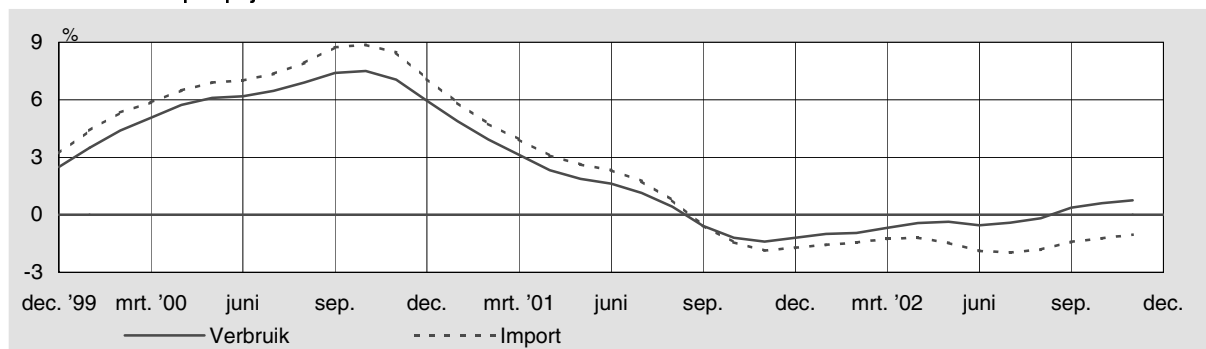
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	Kleinhandel in metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie										Ontwik- keling ¹⁾	
		jaar		kwartaal				maand					
		2001	2002	2001	2002	3e kw.	4e kw.	2001	2002	2001	2002		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	okt.	nov.	dec.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		138,8	128,1	145,6	122,6	122,7	133,8	147,9	144,0	138,9	130,9	131,6	-8,6
binnenland		138,4	130,3	143,1	126,4	125,4	132,8	143,8	135,6	141,1	131,2	126,2	-7,0
buitenland		139,1	126,5	147,4	119,8	120,7	134,5	150,9	150,2	137,2	130,6	135,6	-9,7
Ontvangen orders (waarde)		143,7	124,4	133,5	130,3	112,8	121,0	131,1	140,6	123,2	120,2	119,7	-14,9
binnenland		143,5	126,1	129,5	136,2	114,5	119,8	129,3	122,2	125,4	119,9	114,2	-6,6
buitenland		143,9	123,1	136,4	126,0	111,6	121,9	132,4	154,2	121,5	120,5	123,8	-19,7
Afzetprijs		106,0	106,8	105,4	106,2	107,2	107,3	105,4	105,4	107,4	107,2	107,2	1,7
binnenland		107,0	109,2	107,1	108,2	109,5	110,0	107,1	107,1	109,9	109,9	110,2	2,9
buitenland		105,4	105,4	104,5	105,0	105,9	105,7	104,5	104,4	106,0	105,6	105,4	0,9
Verbruiksprijs		107,8	107,6	107,3	107,0	107,8	108,1	107,3	107,4	108,1	108,1	108,0	0,6
import		108,4	106,9	107,5	107,0	106,7	106,4	107,7	107,3	106,6	106,5	106,2	-1,0
Productie (volume gemiddelde dag)		118,8	111,0	116,9	112,7	100,6	111,8	117,7	121,9	109,5	116,3	109,6	-10,1
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		118,8	.	121,1	111,7	108,7	.						-3,1
Aantal bedrijven ²⁾	1000	18,9	19,5										
Uitgesproken faillissementen	1	220	260	80	69	65	52						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20	
Energieverbruik	PJ	200	.	54	52	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie: maand- en kwartaalgegevens

	Eenheid	Maand- en kwartaalgegevens									Gemidd. laatste 12 mnd.
		jaar		maand				2003			
		2001	2002	2002					2003		
				sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.		
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-5	1	-6	1	7	-4	-2	-12	0	
binnenlandse markt		-3	-4	-11	7	-10	1	-3	-9	-4	
buitenlandse markt		-7	3	-3	-7	20	-6	0	-14	1	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-3	1	-6	8	4	-6	-6	-5	0	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		95,6	91,0	90,9	89,8	90,5	89,9	90,2	91,5	90,9	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-9	-17	-18	-22	-18	-20	-14	-17	-16	
orderpositie totaal		-5	-11	-7	-13	-10	-11	-13	-14	-11	
orderpositie buitenland		-4	-7	1	-6	-6	-10	-12	-10	-6	
voorraden gereed product		6	8	7	8	7	8	9	9	8	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		1	6	13	2	-2	-3	-1	7	6	
verkoopprijs komende 3 maanden		2	4	1	3	4	5	6	7	4	
personeelssterkte komende 3 maanden		-8	-13	-12	-11	-15	-12	-13	-10	-12	
		jaar		kwartaal					2003		Gemidd. laatste 4 kw.
		2001	2002	2001	2002						
				okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.		
Kwartaalgegevens											
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	83,0	80,7	81,6	81,5	80,2	80,3	80,6	80,0	80,3	
Productiebelemmeringen ⁴⁾											
geen	%	80	80	79	79	80	80	79	78	79	
stagnatie als gevolg van											
onvoldoende vraag	%	9	15	14	16	15	13	16	17	15	
tekort aan arbeid	%	7	2	4	2	1	3	2	2	2	
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
overige belemmeringen	%	3	3	2	2	3	3	2	2	3	
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾				2	10	8	10	13	9	9	14
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden											
binnenlandse markt				0	-3	-4	2	-2	-6	-4	1
buitenlandse markt binnen de Europese Unie				2	-1	2	-4	-2	2	0	0
buitenlandse markt buiten de Europese Unie				3	-1	0	-5	-1	1	0	0
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden				-1	6	-8	-7	14	12	4	-9

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Het volume van de gemiddelde dagproductie is in het jaar 2002 met 4,1 procent gedaald ten opzichte van 2001. De omzet is, zowel in volume als in waarde, in ongeveer dezelfde mate afgenomen. In januari 2003 is de bedrijvigheid zeer fors gedaald, zelfs meer dan gebruikelijk voor de tijd van het jaar. Voor de periode februari tot en met april verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid en gelijkblijvende afzetprijzen. Per saldo voorziet 20 procent van de ondernemers een afname van het aantal werknemers.

Productie en omzet dalen

Het volume van de gemiddelde dagproductie is in december vorig jaar 10,3 procent kleiner dan in december 2001. Dit is de grootste daling die in 2002 gemeten is. In het vierde kwartaal is het volume van de gemiddelde dagproductie met 5,3 procent gedaald ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2001. Voor het gehele jaar 2002 ligt het volume van de gemiddelde dagproductie 4,1 procent lager dan in 2001.

Ook de omzet is gedaald. In december is de omzet met bijna 9 procent afgenomen, met name door de daling op de binnenlandse markt. Na verrekening van prijs- en werkdageffecten resulteert een afname van het volume van de gemiddelde dagomzet van bijna 15 procent. In het vierde kwartaal is de omzet ruim 5 procent en het volume van de gemiddelde dagomzet bijna 7 procent lager dan een jaar eerder. Ten opzichte van het gehele jaar 2001 is de omzet in 2002 met 3 procent en het volume van de gemiddelde dagomzet met ruim 4 procent afgenomen.

Bedrijvigheid daalt fors

Net als in december 2002 is ook in januari 2003 de bedrijvigheid zeer fors gedaald, zelfs meer dan voor de tijd van het jaar gebruikelijk is. Ook de waarde van de binnenlandse orderontvangst is afgenomen. Daarentegen is de orderontvangst uit het buitenland juist fors toegenomen. Hierdoor is de totale orderontvangst nog gelijk gebleven aan die van december 2002. Toch zijn de ondernemers over de orderontvangst wat minder tevreden dan een maand eerder. Als gevolg van de lagere bedrijvigheid bij een stabiele orderontvangst kan de index van de orderpositie iets oplopen tot 94,7. De producenten beoordelen de buitenlandse orderpositie als flink verbeterd. De totale orderpositie beoordelen ze als verbeterd. Van tevredenheid is echter nog geen sprake. Het percentage ondernemers dat de voorraad gereed product te groot vindt, is van december op januari verdubbeld.

Bouwmaterialenindustrie

De binnenlandse orderontvangst is van december op januari zeer fors gedaald. Daarentegen is de buitenlandse orderontvangst gelijk gebleven. Maar de waarde van de totale orderontvangst is toch fors afgenomen. Ook de bedrijvigheid is ten opzichte van december zeer sterk afgenomen. Hierdoor kan de index van de orderpositie toch nog wat oplopen en komt uit op 84,0. Over de orderontvangst zijn de ondernemers net zo ontevreden als in december, terwijl ze over de totale orderpositie beter te spreken zijn. Vooral de buitenlandse orderpositie wordt beoordeeld als zeer fors verbeterd. Opmerkelijk is

dat het percentage ondernemers dat de voorraad gereed product te groot vindt, verdubbelt van 10 procent naar 20 procent. Voor de periode februari tot en met april verwachten de fabrikanten een stabiel blijvende bedrijvigheid. Ook geeft nog steeds een op de vier ondernemers aan een daling van het aantal werknemers te verwachten. Opmerkelijk is dat nu een daling van de verkoopprijzen verwacht wordt. In de voorgaande maanden ging men nog uit van een stijging.

Timmerindustrie

De waarde van zowel de binnenlandse als de buitenlandse orderontvangst is in januari 2003 flink lager dan in december 2002. De bedrijvigheid is zeer fors gedaald en zelfs meer dan gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. Ook de index van de orderpositie is afgenomen en wel met bijna 1 indexpunt. Ondanks de flinke daling van de orderontvangst is het oordeel hierover gelijk gebleven. Daarentegen wordt de buitenlandse orderpositie beoordeeld als zeer fors verslechterd. De totale orderpositie vinden de producenten juist iets verbeterd. Was men vorige maand nog tevreden over de voorraad gereed product, nu vindt per saldo 12 procent deze te groot. Al met al is er geen sprake van tevredenheid in de timmerindustrie. Voor de periode februari tot en met april verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid, bij licht dalende afzetprijzen. Voorzag vorige maand nog een op de drie fabrikanten een krimp in het personeelsbestand, nu is dat nog een op de vijf.

Meubelindustrie

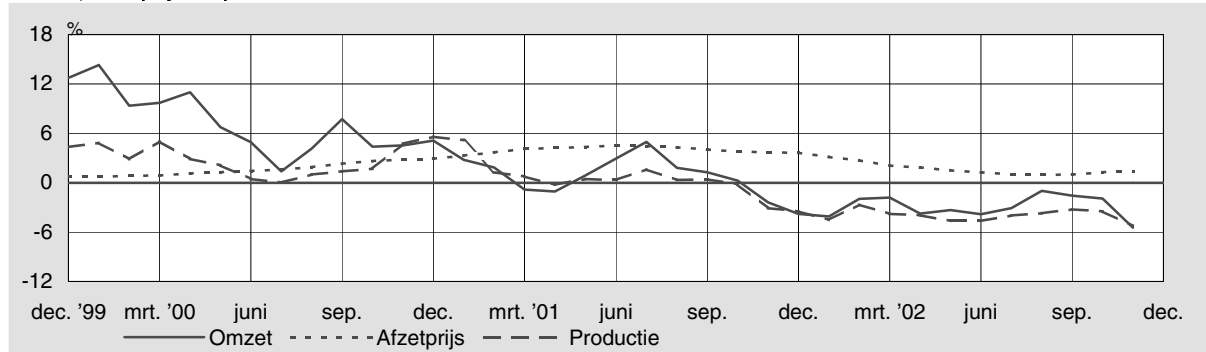
De waarde van de totale orderontvangst is in januari 2003 toegenomen ten opzichte van december 2002. Met name de buitenlandse orders zijn zeer fors toegenomen, terwijl die uit het binnenland gelijk zijn gebleven. De bedrijvigheid is in januari echter flink verminderd. Hierdoor kan de index van de orderpositie enigszins oplopen tot 106,1. De fabrikanten beoordelen de orderontvangst als verbeterd en de orderpositie als flink verbeterd. Toch is van tevredenheid nog geen sprake. Voor de periode februari tot en met april verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid en een stijging van de afzetprijzen. Bijna een op de vijf producenten verwacht een afname van de personeelssterkte.

Verwachtingen

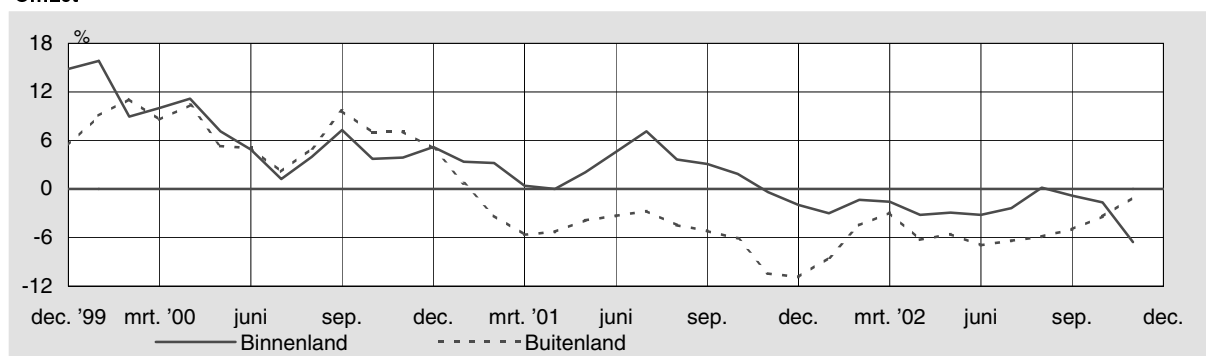
De ondernemers rekenen voor de periode februari tot en met april op een toename van de bedrijvigheid bij gelijke afzetprijzen. Per saldo verwachten nu twee van de tien fabrikanten een daling van het aantal werknemers; vorige maand was dat nog drie op de tien.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

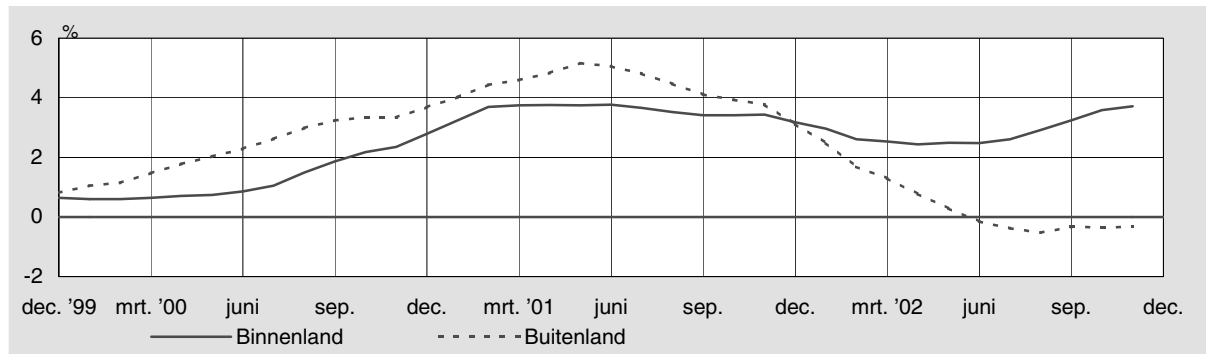
Omzet, afzetprijs en productie

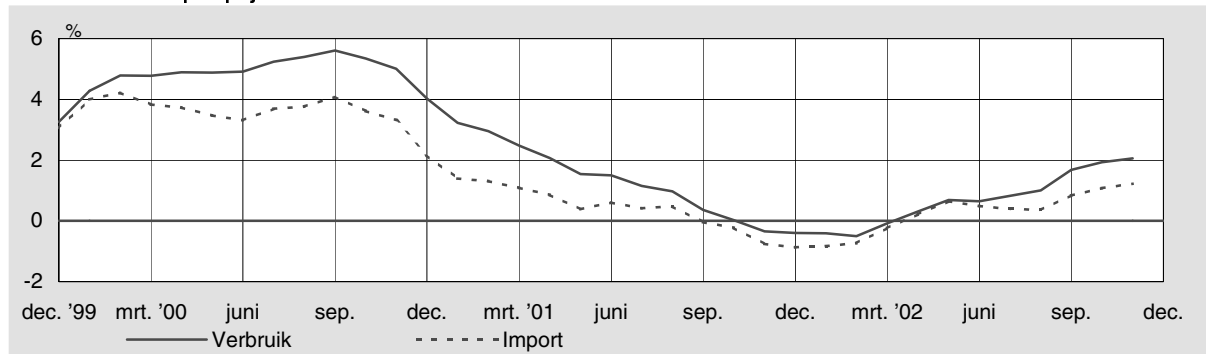
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Relevante gegevens: hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2001	2002	2001	2002			2001	2002				
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	nov.	dec.	okt.	nov.	dec.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		132,6	128,7	137,2	126,0	121,3	130,2	147,7	110,2	151,0	139,1	100,6	-8,7
binnenland		139,9	136,1	146,6	132,7	127,7	137,7	158,2	118,5	159,7	148,1	105,4	-11,1
buitenland		109,1	104,3	107,1	104,7	100,3	105,7	114,0	83,6	122,6	109,6	84,9	1,6
Afzetprijs		109,2	110,8	109,9	110,3	110,8	111,5	109,9	109,9	111,4	111,6	111,6	1,5
binnenland		110,2	113,4	111,0	112,3	113,6	115,1	111,0	111,1	114,7	115,3	115,4	3,9
buitenland		108,4	108,7	109,0	108,7	108,5	108,6	109,0	109,0	108,7	108,6	108,6	-0,4
Verbruiksprijs		108,8	109,7	108,5	108,7	110,0	110,7	108,4	108,7	111,0	110,5	110,6	1,8
import		105,8	106,2	105,4	105,6	106,4	106,7	105,4	105,3	106,9	106,6	106,4	1,1
Productie (volume gemiddelde dag)		114,4	109,7	117,3	107,5	101,6	111,1	121,4	110,1	116,5	118,1	98,8	-10,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	.	118,4	110,6	104,6	.						-1,2
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,4	10,5										
Uitgesproken faillissementen	1	82	111	20	27	31	28						
Aantal werkdagen	1	254	254	64	63	66	64	22	19	23	21	20	
Energieverbruik	PJ	42	.	11	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie: maand- en kwartaalgegevens

Conjunctuurtest - Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid ²⁾	jaar		maand						Gemidd.	
		2001	2002	2002				2003		laatste 12 mnd.	
				sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.		
Maandgegevens											
Orderontvangst vorige maand t.o.v. maand daarvoor		-3	-4	-16	-3	13	-13	-8	-2	-3	
binnenlandse markt		-3	-1	-14	-9	9	-11	-10	-10	-1	
buitenlandse markt		-5	-14	-15	3	20	-22	-3	24	-9	
Bedrijvigheid vorige maand t.o.v. maand daarvoor		1	-3	-17	4	-3	-7	-23	-27	-5	
Orderpositie (indices: juli 2000 = 100)		96,9	92,8	92,7	91,2	92,6	92,9	94,4	94,7	93,2	
Beoordeling: ³⁾											
orderontvangst		-18	-31	-27	-34	-18	-28	-38	-36	-32	
orderpositie totaal		-14	-25	-18	-29	-19	-28	-39	-33	-26	
orderpositie buitenland		-33	-27	-26	-27	-30	-32	-39	-24	-28	
voorraden gereed product		12	7	5	3	8	4	4	9	7	
Verwachting: ³⁾											
bedrijvigheid komende 3 maanden		5	5	11	-15	1	-15	-2	8	4	
verkoopprijs komende 3 maanden		16	10	2	7	13	20	13	2	8	
personeelssterkte komende 3 maanden		-6	-26	-30	-24	-24	-35	-29	-21	-26	

Kwartaalgegevens

		jaar		kwartaal								Gemidd. laatste 4 kw.
		2001	2002	2001	2002					2003		
				okt.	jan.	apr.	jul.	okt.	jan.			
Bezettingsgraad ⁴⁾	%	84,6	80,6	82,8	81,1	80,8	80,9	79,6	77,1	79,6		
Productiebelemmeringen ⁴⁾												
geen	%	76	66	77	72	66	64	63	69	66		
stagnatie als gevolg van												
onvoldoende vraag	%	11	29	14	24	28	32	33	30	31		
tekort aan arbeid	%	10	2	7	2	3	1	1	0	1		
te geringe productiecapaciteit	%	1	1	0	1	0	1	1	0	1		
overige belemmeringen	%	3	2	2	1	3	2	2	1	2		
Beoordeling productiecapaciteit ⁴⁾		3	18	11	14	19	19	21	19	20		
Concurrentiepositie afgelopen 3 maanden												
binnenlandse markt		3	-4	0	-5	-4	-1	-6	-3	-4		
buitenlandse markt binnen de Europese Unie		-4	-3	0	-6	-13	6	0	-11	-5		
buitenlandse markt buiten de Europese Unie		-3	-6	0	-5	-8	-1	-8	-8	-6		
Verwachting buitenlandse afzet komende 3 maanden		8	2	-20	17	-2	-15	6	15	1		

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtest worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Betreft oordelen / verwachtingen gemeten in de eerste helft van de verslagmaand.

⁴⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de eerste helft van de eerste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen regelmatig één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Branche uitgebreid: de grafische Industrie	Frank Bongers	maart 2003
De sociale werkvoorziening in 2000	Margot de Bontridder	december 2002
Het world wide web in de industrie 1995-2002	Kees van den Berg Masja van Bommel	juli 2002
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2000 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederens	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industriële producten". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2002	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2001	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	februari 2003
	2 ^e kw	februari 2003
	1 ^e kw	november 2002
2000	jaar	juli 2002
	jaar	februari 2003
	4 ^e kw	september 2002
	3 ^e kw	juni 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
1999	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volumeontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de

vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met een drieledige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de vorige maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedraagt momenteel ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

Onze concurrentiepositie³ in het afgelopen kwartaal is op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Vervolg:

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Het gemiddelde productieniveau zal in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal dit kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in de komende drie maanden naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan. Het producentenvertrouwen kan variëren tussen -10 en 10.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van

iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule= 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreeerde werklozen

Onder de geregistreeerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inklaring in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen,

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continuïteitsproblemen. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetaleenindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 72,25 per jaar.

ISSN 0166-9680.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., € 14,25.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2002

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., € 15,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 248 blz. € 41,50. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489.

De Nederlandse conjunctuur

Op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens wordt een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, 34,85 per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 112,25 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 94,80 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.